"cogito ergo sum"

Ağustos 2021

HAYAL ET

Para ile Satılmaz. Resimli Mecmua

sayı 49

#sosyalmesafeyikoru

SAGLIKLI KAL!

Sokaktaki canlar için
kapınızın önüne
bir kap yemek ve
su koymayı da unutmayınız.

Fakabasmaz Zihni
Kanlı Balta
Tüm Heyecanı ile
Devam Ediyor.

Bir Tarihçinin
Kitaplığından Anekdotlar

Sidera'nın Dünyası

Kelimelerin Arka Yüzü

Comic Sohbet

ÇİZGİLİ BULMACA

SEYAHAT TEFRİKA

BABİL KÜTÜPHANESİ

ÇİZGİ ROMAN

ÖYKÜLER

Atilla Bilgen, Bünyamin Tan, Gülhan D Sevinç, Korkmaz Uluçay, Mehmet Kaan Sevinç,
Murat Yapıcıer, Elvan Adıgüzel, Sevcan Mutlu, Sibel Çelikel,

Hayal'et Resimli Mecmua Ağustos 2021

Sayı: 49

Kurucu-Yayın Yönetmeni-Editör
Mehmet Kaan Sevinç

Yayın Danışmanı
Süheyl Toktan

Yayın Kurulu
Atilla Bilgen - Bünyamin Tan
Elvan Adıgüzel - Gülhan D Sevinç
Mehmet Dal- Mesut Ekener
Murat Yapıcıer -Sibel Çelikel

"49'uncu Sayının İşlerinin Oluşturulmasında Emeği Geçen Arkadaşlarımız"
Atilla Bilgen - Bünyamin Tan
Gülhan D Sevinç - Korkmaz Uluçay
Mehmet Kaan Sevinç - Murat Yapıcıer
Sevcan Mutlu - Sibel Çelikel
Züleyha Ekici

Kapak İllüstrasyonu
Mehmet Kaan Sevinç

Grafik Tasarım
Gülhan D Sevinç

e-Mail
hayaleteposta@gmail.com

Hayal'et Resimli Mecmua
imece usul ile bila bedel hazırlanmaktadır.

Para ile satılmaz.

Editörden

Ağustos ayı gelende aklıma hep Ağustos böceği ile karıncanın hikâyesi gelir.

Ağustos ile birlikte yaz biter güz başlar hemen ardı kıştır, yazdan hazırlanmak gerekir
zemherinin ayazına.
Ağustos böceği bırakın yaz aylarını havalar ısınır ısınmaz başlar cırcır cır ötmeye karınca
İse o bitmek bilmez telaşı ile yuvasına yiyecek taşımaya...
Garibim karınca çalışmayıp da ne yapsın... Nüfus kalabalık, bildiğin ordu, bütün bir kış yiyecek mi dayanır onca karıncaya.

Arada düşünürüm yahu bu karınca hiç mi of demez, hiç mi dinlenmez, tatil yapmaz?
Şöyle gönlünce sırtını bir söğüt ağacına yaslayıp da yanık bir türkü söylemez.
Karınca olmak güzel de "her şey karınca kararınca" be ya... Zaman zaman ağustos böceği olmak da gerekir...
Ağustos böceği olmayı özledim vallahi... Memleketimi, doğasını, denizini özledim.
Gündüzleri Ege denizinin serin sularında Zeus'un gözetiminde Poseidon ile kulaç atmayı, akşam gün batımında Baküs babanın sofrasında başköşeye kurulmayı özledim.
Geçen sene bu lanet olasıca "corona salgını" bu sene de yanan ciğerlerimiz, zümrüt yeşili ormanlarımızın acısı... Ateş düştü yüreklerimize.
Kısacası iki senedir ağustos aylarında gönlümüzce "ağustos böceği" olamadık.
Vuslat yine başka bir ağustos ayına kaldı...

Herkese iyi okumalar.

İçeri...

İçeri...

İllüstrasyon:Mehmet Kaan Sevinç

Sözüm Meclisten

Eğer dünyayı kadınlar yönetseydi,
hiç savaşlar olmayacaktı...
Sadece birbirini kıskanan birbiriyle konuşmayan
ülkeler olurdu..
Marilyn MONROE

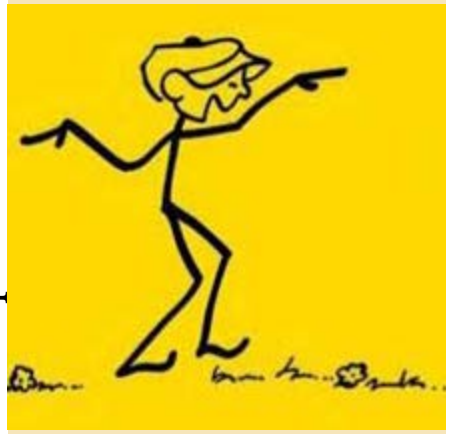

Cin Ali'nin ortaya çıkışının ardından çocuklar için kolaylık sağlanmaya çalışılmıştı. Bu düşünceyle çocukların Cin Ali'yle daha rahat bağ kurabilmelerini sağlamak isteyen seri yazarı Rasim Kaygusuz, karakteri çöp adam biçiminde tasarlayarak çizimini kolaylaştırmıştı.

CİN ALİ HIKAYE SERISINI RESIMLEYEN ILLÜSTRATÖR SELÇUK SEYMEN VEFAT ETTI.

Çocukluğumuzun ilk çizgi kahramanı olan ve pek çok kuşağa okumayı öğreten Cin Ali serisi kitabının 'Çöp Adam' karakterine çizgileriyle hayat veren illüstratör Selçuk Seymen'in vefat etti.

Selçuk Seymen 1942 yılında Ankara'da dünyaya geldi. Seymen, 1968 yılından beri Rasim Kaygusuz'un ortaya koyduğu ve milyonlarca çocuk tarafından okunup takip edilen Cin Ali serisine çizimleriyle renk katıyordu.

Cin Ali'nin ortaya çıkışının ardından çocuklar için kolaylık sağlanmaya çalışılmıştı. Bu düşünceyle çocukların Cin Ali'yle daha rahat bağ kurabilmelerini sağlamak isteyen seri yazarı Rasim Kaygusuz, karakteri çöp adam biçiminde tasarlayarak çizimini kolaylaştırmıştı. Cin Ali çizimlerini ise Selçuk Seymen'in ustalığına bırakmıştı. 1968'den bu yana çocuklar Seymen'in çizimleriyle Cin Ali karakterini sevmişlerdi.

Cin Ali, Anadolu köylerinde öğretmenlik yapan ilkokul öğretmeni Rasim Kaygusuz tarafından 1968 yılında yazılmış bir kahramandır. Çocuklar kolay çizebilsin diye çöp adam şeklinde tasarlanmış. Cin Ali kitaplarının çizimlerini Selçuk Seymen yaptı. Cin Ali kitaplarının 2013 yılında tıpkıbasımı tekrar yapılmıştı.

Cin Ali'nin hikaye kitapları şöyle:

Cin Ali'nin Atı

Cin Ali'nin Topu

Cin Ali'nin Topacı

Cin Ali'nin Kara Gözlü Kuzusu

Cin Ali'nin Oyuncakları

Cin Ali Okula Başlıyor

Cin Ali Okulda

Cin Ali Çocuk Bahçesinde

Cin Ali ile Berber Fil

Cin Ali Kır Gezisinde

Marvel ve DC Comics, eserleri filmlere uyarlanan çizgi roman yazarlarına teklif edilen ücrete yönelik iddialar sebebiyle eleştirilere maruz kaldı. The Guardian'daki yeni haber, yazar Ed Brubaker'ın Marvel Stüdyoları'nın The Winter Soldier karakterini kullanışını eleştiren blog yazısını yayımlamasından aylar sonra iki büyük çizgi roman yayıncısının sözleşme uygulamalarını inceledi.

Eserleri sinemaya uyarlanan çizgi roman sanatçılarına sadece 5 bin dolar ödediği iddia edilen MARVEL tepki çekti...

Yeni haberde DC Comics'in sözleşme politikaları da gözden geçirildi

Marvel ve DC Comics, eserleri filmlere uyarlanan çizgi roman yazarlarına teklif edilen ücrete yönelik iddialar sebebiyle eleştirilere maruz kaldı.

The Guardian'daki yeni haber, yazar Ed Brubaker'ın Marvel Stüdyoları'nın The Winter Soldier karakterini kullanışını eleştiren blog yazısını yayımlamasından aylar sonra iki büyük çizgi roman yayıncısının sözleşme uygulamalarını inceledi.

Brubaker, The Winter Soldier'ı 2005'te Steve Epting'le birlikte yaratmıştı. Bahsi geçen karakter Marvel Stüdyoları'nın birkaç filminde (Sebastian Stan tarafından canlandırılarak) yer aldı ve yakın zamanda Disney Plus'ın TV dizisi The Falcon and the Winter Soldier'da başrolü üstlendi.

Blog yazısında Brubaker şunları öne sürmüştü:

- Steve Epting'le Winter Soldier'ı ve hikayesini yarattığımız için elimize geçen tek şey ara sıra gelen 'teşekkür' ve yıllar geçtikçe bununla yaşamak giderek daha zor hale geliyor.

The Guardian'ın haberiyse şunları iddia ediyor:

- Çeşitli kaynaklara göre bir yazar veya sanatçının eseri görünür şekilde bir Marvel filminde yer aldığında şirketin uygulaması yaratıcıya gala davetiyesi ve 5 bin dolarlık (yaklaşık 43 bin TL) çek göndermek.
- Üç farklı kaynak The Guardian'a bu meblağı doğruladı. Galaya katılmak ya da 5 bin doları seyahat veya konaklamayı karşılamak için kullanma zorunluluğu yok. Kaynaklar, bunu ödenmesi gereken ücretin örtük biçimde onaylanması diye nitelendirdi.

Habere göre "birkaç seçkin yaratıcının" karakterleri ya da hikayeleri filmlere uyarlandığında "özel karakter sözleşmesi" yoluyla ücret talep etme izni var. Yazarların ve sanatçıların adını filmlerde yapımcı unvanıyla geçirmek de yaygın. Ancak buna dair yasal bir zorunluluk olmadığı belirtiliyor.

İsmini açıklamayan bir Marvel yaratıcısıysa şunları söyledi:

- Bana gerçekten çok ama çok korkunç bir özel karakter sözleşmesi teklif edildi ama ya bu söyleşmeyi alacaktım ya da hiçbir şey.

Sonrasında bunun gereklerini yerine getirmektense bir teşekkür notu gönderip 'Borcumuz olmasa da işte size bir miktar para!' diyorlar ve bu para da 5 bin dolar. Siz de 'Film bir milyar dolar kazandı' diye düşünüyorsunuz.

Thanos'u yaratan çizgi roman yazarı Jim Starlin'in karakterinin Marvel Sinematik Evreni'ndeki kullanımı için başta aldığı "düşük ücrete" karşı "daha fazla ödeme için pazarlık yaptığı" ve çizgi roman yazarı Roy Thomas'ın da menajerinin baskıları sonrası adını Loki'nin jeneriğine eklettiği kaydedildi.

Habere göre Marvel sözcüsü, yaratıcıların şirketle sözleşmeler hakkında görüşmesine dair herhangi bir zaman kısıtlaması olmadığını söyledi. Şirket, yaratıcılarla geçmiş ve yakın zamandaki çalışmaları için sürekli görüşme halinde olduğunu da iddia etti.

The Independent, yorum için Disney (Marvel Stüdyoları'nın ana şirketi) ve DC Comics'le temasa geçti.

Kaynak:www.independent.co.uk/Louis Chilton

Murat Yapıcıer

“MAVİ CEKETLİLER”in babası Raoul Cauvin artık yaşamıyor.

Belçikalı üretken çizgi roman senaristi, “Mavi Ceketliler” *(les Tuniques Bleues)* ve “Cédric” gibi başarılı serilerin yazarı 19 Ağustos’ta 82 yaşında tedavisi mümkün olmayan bir kanser nedeniyle yaşama gözlerini yumdu.

Spirou dergisi okuyucuları başta olmak üzere tüm çizgi roman dünyası yasta. Yayınevi Dupuis ölümünü şu açıklama ile duyurdu: *“Çizgi roman dünyasının en büyük isimlerinden biri olan Raoul Cauvin’in vefatını size derin bir üzüntüyle duyuruyoruz. Serileri ile milyonlarca okuru güldüren okuyucuları ile birlikte hep aklımızda kalacak.”*

Raoul Cauvin 26 Eylül 1938’de Belçika’nın Fransız sınırına yakın Antoing kasabasında doğdu. Doğumun kısa bir süre sonra Spirou dergisi ilk defa yayımlandı. Belçika’nın en tanınmış sanat okullarından biri olan Saint-Luc Tournai Enstitüsü’nde reklam

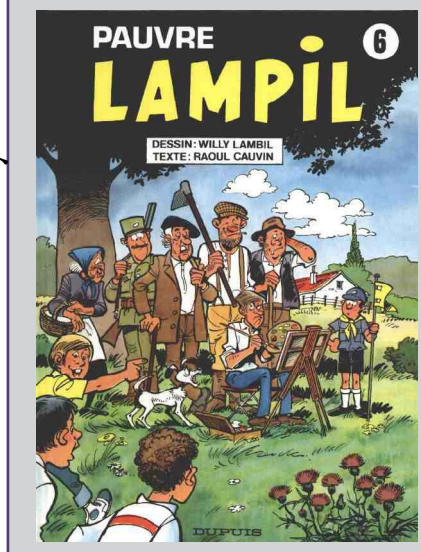

Spirou dergisi okuyucuları başta olmak üzere tüm çizgi roman dünyası yasta. Yayınevi Dupuis ölümünü şu açıklama ile duyurdu: “Çizgi roman dünyasının en büyük isimlerinden biri olan Raoul Cauvin’in vefatını size derin bir üzüntüyle duyuruyoruz. Serileri ile milyonlarca okuru güldüren okuyucuları ile birlikte hep aklımızda kalacak.”

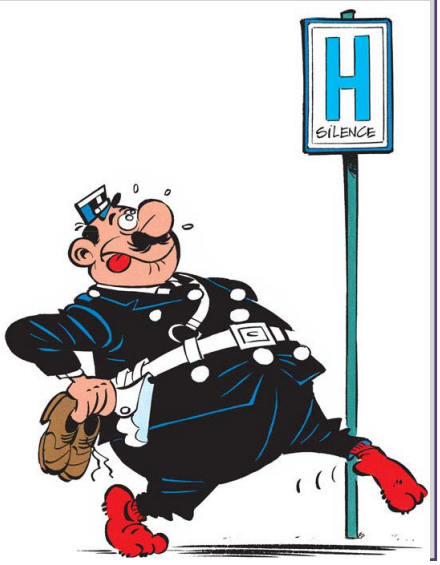

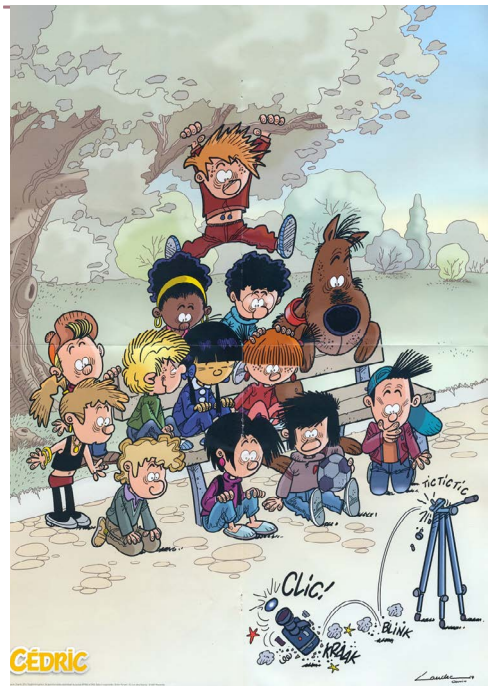

litografllığı üzerine eğitimini aldıktan sonra Dupuis yayınevine ilk olarak kare bulmaca çizeri olarak girdi.

"Çizgi romanın dedeleri"

Tanınmışlığını en çok 1968'te yarattığı ve yarım yüzyıldan beridir milyonlarca satmış olan, ender rastlanan uzunlukta süregelen başarılı Mavi Ceketliler'e borçludur. Askerliğe kendini adamış Çavuş Chesterfield ile istemeye istemeye orduya girmiş onbaşı Blutch'ın Amerika İç Savaşı sırasında geçen maceralarını mizahi bir dille bize anlatır. İngilizce, Almanca ve Flemenkça çevirilerini katmadan yalnızca Fransızca 15 milyon albümden fazla satmış olan bu çizgi romanın Laurel ile Hardy'leri çok sayıda okuyucunun gönlünde taht kurmuştur.

Kahramanları ilk önce çizer Louis Salvérius ile tasarlamış, Salvérius'un 1972'de ölümünden sonra yerini Willy Lambil almıştır.Lambil 64ncü albüme kadar Cauvin ile birlikte çalıştı. Cauvin'in bu son albümü çıkmadan önce Mayıs ayından beri Spirou dergisinde yayımlandı. Artık grileşmiş olan benzer bıyıklara sahip bu iki çizgi roman ustasına "çizgi romanın dedeleri" adı takılmıştı. Raoul Cauvin, 2012'de "Başladığımızdan 40 yıl sonra üçüncü nesil okuyucuya ulaştık. Aynı albümün hem büyük baba, hem baba hem de çocukları tarafından okunduğunu düşünmek harika bir duygu." demişti.

"Çılgın parodi"

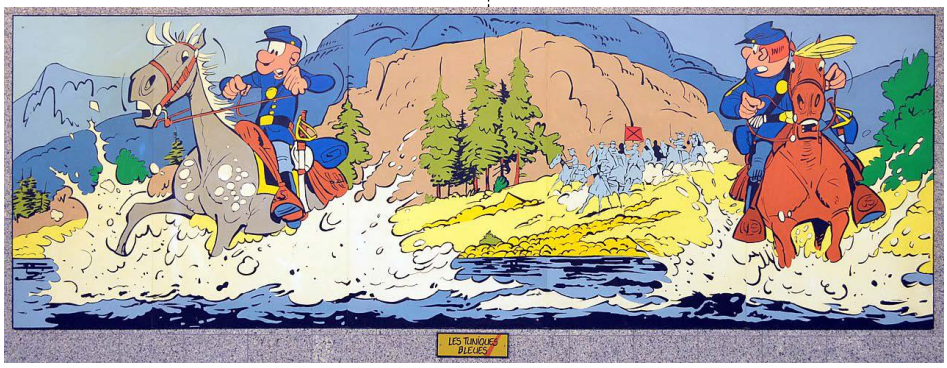

Mavi Ceketliler, üretken senaristin eserlerinin yalnızca bir parçası. Belçikalı yazar, 1970'lerin başında çizer Claire Bretécher ile *"Les Naufragés" serisini, Berck ile "Sammy et Lou" ve Kox ile de "Agent 212"* serilerini yarattı. Yayıncısı Dupuis *"Herkes için mizahi maceralar yazmak ve görsel şakalar üzerine uzmanlaşmış olsa da 80'lerden itibaren daha çok kara mizaha ve çılgın parodilere döndü"* diye belirtir. Hardy ile *"Pierre Tombal"*, Bercovici ile "Les Femmes en blanc sur l'univers de *l'hôpital"* ve Laudec ile *"Cédric"* serilerini üretir. Günümüze kadar 34 albümü ile Cédric Cauvin'in diğer bir başarılı serisidir. Malik ile 21 albüme ulaşan *"Cupidon"* serisini de unutmamak lazım.

Üç ay kadar önce Raoul Cauvin, spirou.com sitesindeki bloğunda tedavisi mümkün olmayan bir kansere yakalandığını duyurmuştu: *"Onkolog gayet kesin konuştu. Yukarıya benden önce gidenlerle buluşmadan önce birkaç ay daha yaşayacağım. Bir gün bunun da başıma gelmesi gerekiyormuş demek."*

Bünyamin Tan (Çeviren)
Lauren Yung (Haber)

Kaynak: *http://www.atlasobscura.com/articles/the-real-electric-frankenstein-experiments-of-the-1800s?utm_source=facebook.com&utm_medium=jstor*

1800'lerin

GERÇEK ELEKTRİKLİ FRANKENSTAIN DENEYLERİ

18. ve 19. yüzyılın sonlarındaki bilim insanları cesetlerin canlandırılmasına neden olan basit deneyler gerçekleştirdi.

4 Kasım 1818'de, İskoç kimyager Andrew Ure, dakikalar önce boynundan asılarak idam edilen katilin cesedinin önünde durdu. Glasgow Üniversitesi'ndeki meraklı öğrenciler, anatomistler ve doktorlarla dolu bir amfide anatomik bir araştırma gösterisi yapıyordu. Ancak bu sıradan bir kadavra diseksiyonu değildi. Ure, çeşitli sinirlere 270 plakalı volta piliyle yüklenmiş iki metal çubuk tuttu ve vücut kıvrılıp büküldü, eğlenceli bir şekilde ölümün tuhaf bir dansını da titreyerek izledi.

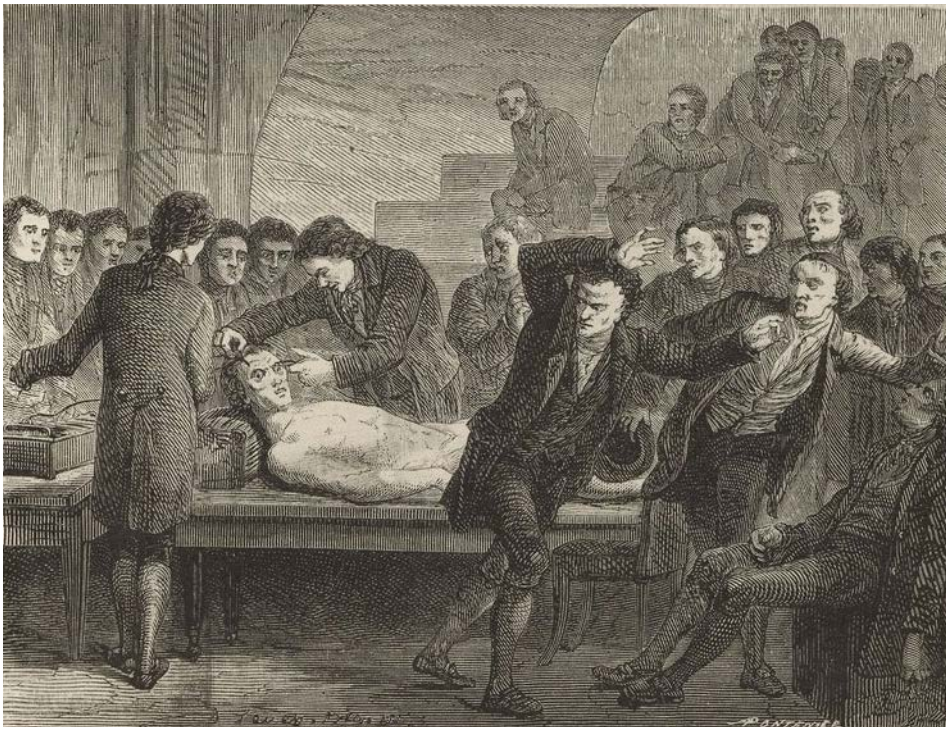

Bu 1867 yılına ait illüstrasyonda Andrew Ure, Matthew Clydesdale'in cansız vücudunu elektrikle titretiyor, bir grup bilim insanı korku içinde izliyor. Houghton Kütüphanesi, Harvard Üniversitesi.

Ure daha sonra Glasgow Edebiyat Derneği'ne "Bir çubuk, işaret parmağının ucundaki hafif kesiye uygulandığında el önce yumruk hâlini aldı, sonra parmak hemen açıldı ve kolun konvulsif ajitasyonundan, hayata döndüğünü sanan bazı izleyicilere işaret ediyor gibi görünüyordu," açıklamasını yaptı.

Ure, 18. ve 19. yüzyılın sonlarında, galvanizme ait basit deneyleri gerçekleştiren birçok bilim adamından biridir - kasların elektrik

akım darbeleriyle uyarılması. Hem bilim adamları hem de sanatçıların gözünü alan çarpıcı efektler için yapılan parlak kıvılcımlar ve yüksek sesli patlamalar, Mary Shelley'in edebi şaheseri olan Frankenstein veya The Modern Prometheus'a yeniden canlanma konusunda ilham olmuştu. Çoğu bilim insanı yaşam hakkında ipucu bulmak için galvanizmi kullanırken, Ure, ölülerden birilerini gerçekten geri getirebilir miyim diye deney yapmak istiyordu.

29 Ekim'de açılan Minnesota'daki Bakken Müzesi'ndeki "Mary and Monster" sergisinin baş küratörü Juliet Burba "Bu, insanların yaşamın menşeini anlamaya çalıştıkları, dinin bir kısmını kaybettiği bir zamandı," diyor. "Şu sorulara büyük bir ilgi gösterildi: Yaşamı canlandıran öz nedir? Elektrik olabilir mi?"

Luigi Galvani'nin

1780'de İtalyan anatomi profesörü

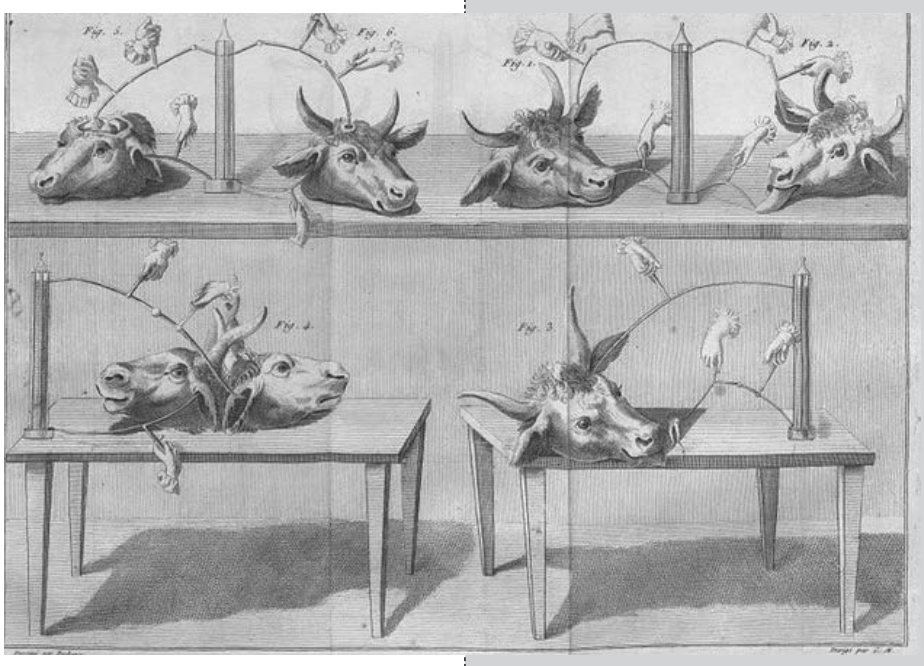

Luigi Galvani ölü bir kurbağanın kasık kaslarını kastırabildiğini ve elektrik akımıyla ani hareketler yaptırabildiğini açıkladı. Diğerleri hızla marazı büyüyen diğer hayvanlara elektrik uygulayarak deney yapmaya başladılar. Galvani'nin yeğeni fizikçi Giovanni Aldini, bir öküz gövdesini aldı, başını kesti ve dilini bükmek için elektrik kullandı. Aldini, onun yaptığı deneyde öküzün diyaframından oldukça yüksek seviyede gerilimler gönderdiğini ve bunun sonucu olarak "rektumda çok güçlü bir etki oluştuğunu ve hatta dışkının dışarı atılmasına yol açtığını" yazmaktadır.

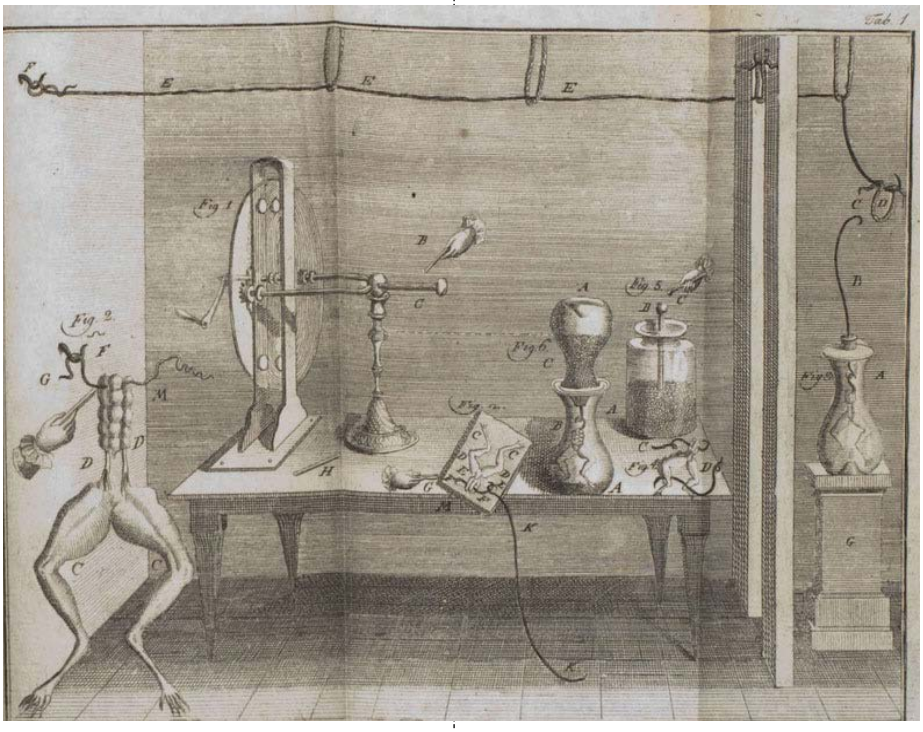

Luigi Galvani'nin 1780'deki kurbağa kası denemesinin bir taslağı.

Bilim dünyasının dışından insanlar da elektrikten etkilendi. Boğa başlarının ve domuzların elektriklendiği şovlara katılacaklardı ve İngiltere'de Cerrahlar Şirketi gibi daha sonra Royal Cerrahi Uzmanlığı Kurumu olan araştırma kurumlarında halka gösteriler izleteceklerdi.

Aldini gibi bilim insanları şovlar yapıp, inek kafalarını hareketlendirecek ve dillerini büküp kıvırarak titreştireceklerdi.

Bilim adamları hayvanları test etmekten bıktıklarında, cesetlere, özellikle de katillerin cesetlerine yöneldiler. 1751'de İngiltere, idam edilen katillerin organlarının deney için kullanılmasına izin veren Cinayet Yasasını kabul etti. Burba "Cinayet Yasası iki

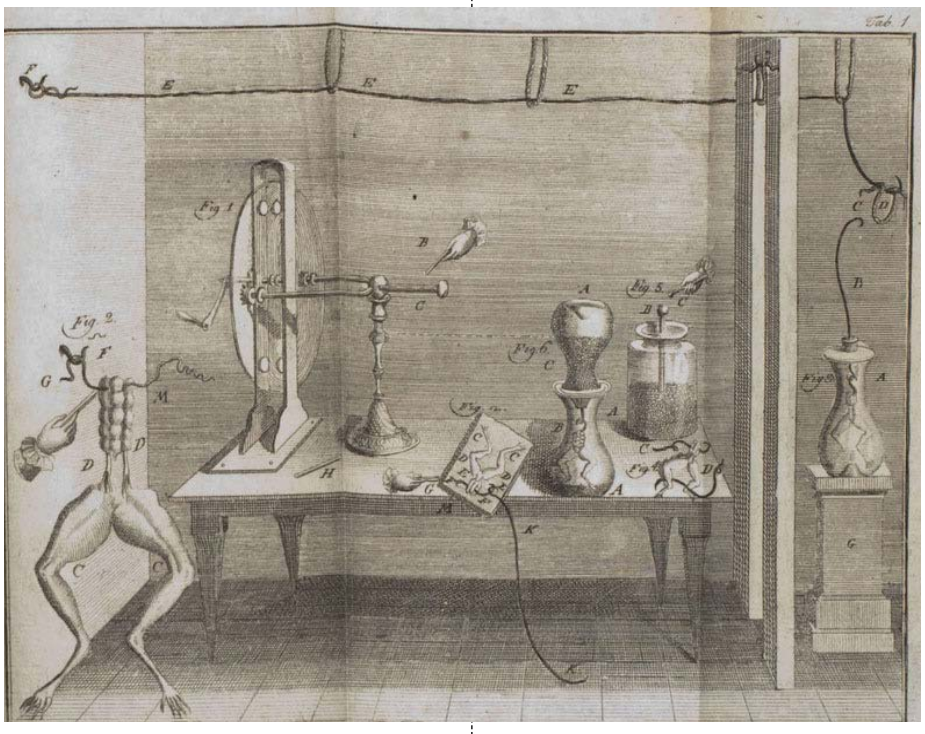

1751 Cinayet Yasası bilim insanarının mahkumların cesetleri üzerinde deneyler yapmasına izin verdi.

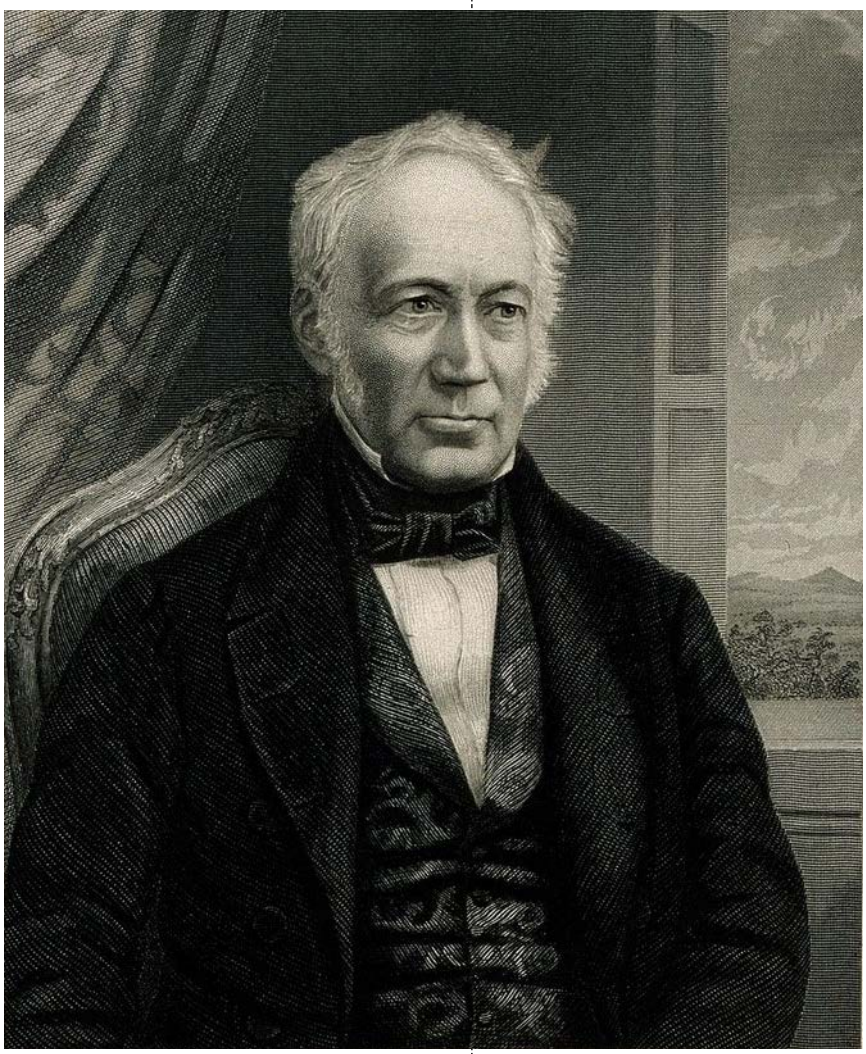

Andrew Üre'nin bir gravürü, Wellcome Images / Cc By 4.0

nedene dayanıyordu: anatomistler için yeterli ceset yoktu ve katilin cezalandırılması daha da zorunlu görüldü," diyor. "Vücudunuzun parçalanması, ek ceza olarak düşünüldü."

Ure'nin masasında yatan 35 yaşındaki kömür madencisi Matthew Clydesdale kaslı, atletik bir yapıdaydı. Ağustos 1818'de Clydesdale, sarhoş olan 80 yaşındaki bir madenciyi öldürdü ve darağacına asılmakla cezalandırıldı. Clydesdale'nin yanında idam edilen bir hırsız öldükten birkaç dakika sonra şiddetli bir şekilde kıvranırken, vücudu askıya alındı ve yaklaşık bir saat boyunca gevşetildi. Deneyler başlamadan önce kan yarım saat boyunca vücuttan boşaltıldı.

Elektrik konusunda hiç tecrübesi olmayan ya da onun hakkında hiçbir şey bilmeyen Andrew Ure, Glasgow Üniversitesi'nden bir anatomi profesörü olan James Jeffray'ye asistanlık yapıyordu. Glasgow Üniversitesi'nde tıp eğitimi gördü ve kısa bir süre bir ordu cerrahı olarak çalıştı; ancak daha çok kimya öğretimi ile tanınıyordu. Elephants on Acid: And Other Bizarre Experiments'ın yazarı Alex Boese "Ure hakkında fazla bir şey bilinmiyor, ancak bilim tarihindeki küçük bir figür gibiydi," diyor. Ure'nin başlıca başarılarından birinin, bu tuhaf galvanik deneyim olduğunu söylüyor.

Aldini gibi diğerleri de benzer deneyler yaptı; ancak araştırmacılar Ure'nin elektriğin ölüyü geri döndürdüğünden emin olduğunu yazdı. Studies in Romanticism'de Ulf Houe "Aldini kendini spazmodik

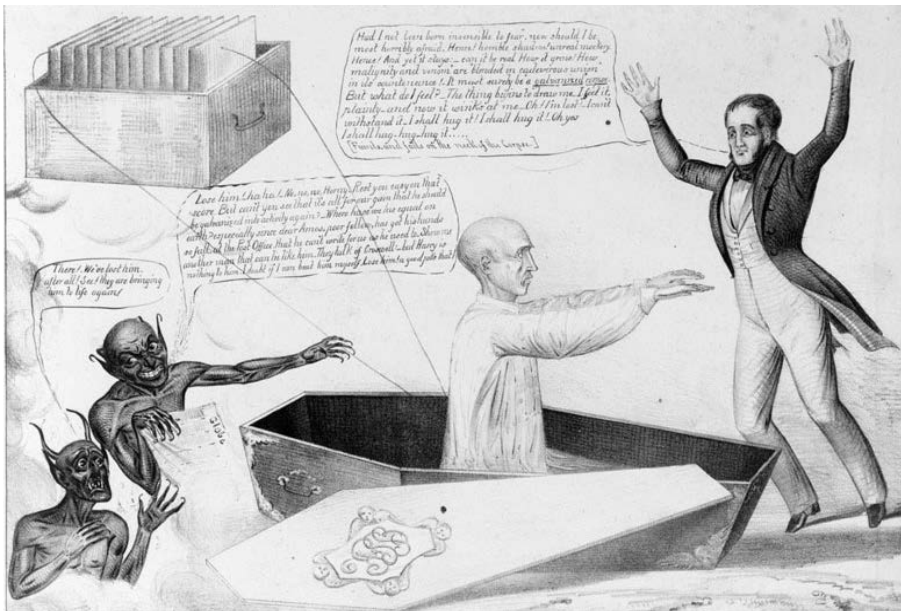

İki iblis galvanizli bir cesedin arkasında duruyor, bir de gülerek: "İşte! Sonuçta onu kaybettik. Bak! Onu yeniden canlandıracağız!" Kongre Kütüphanesi / Lc-Usz62-11916.

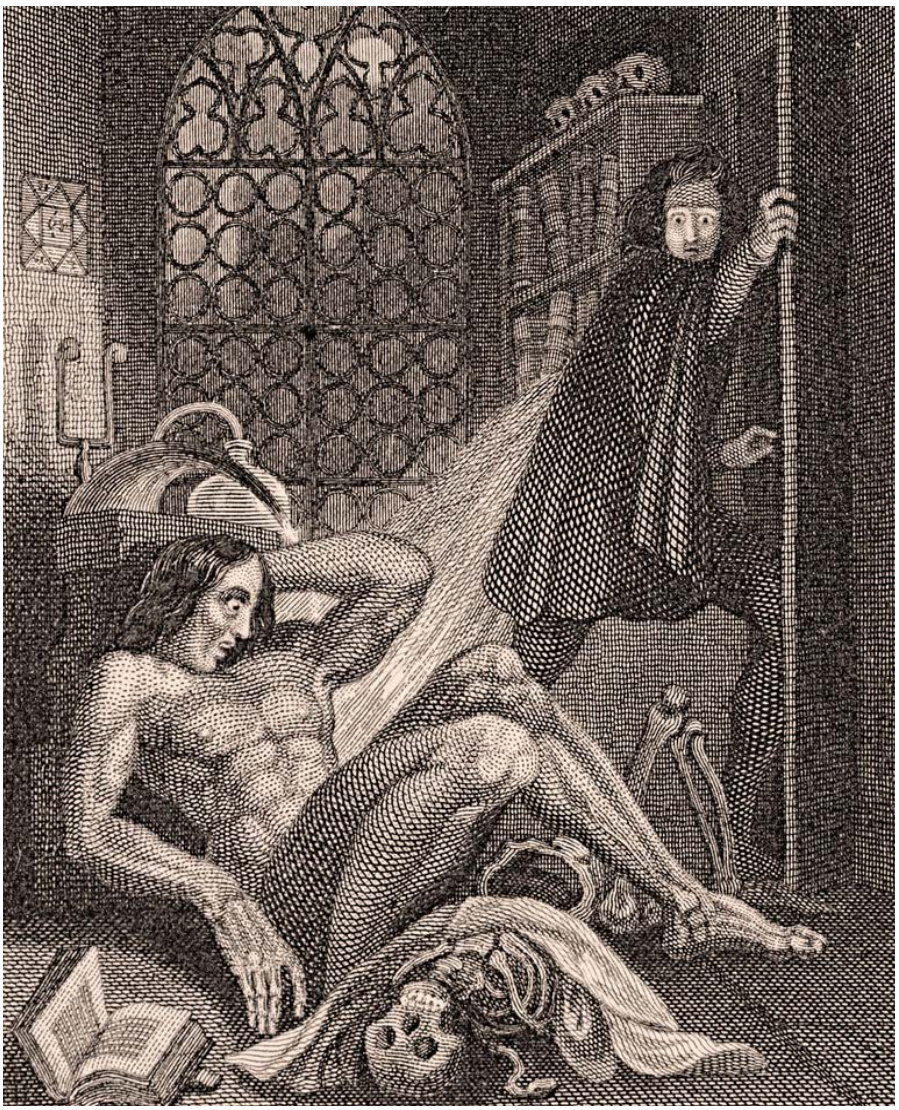

Mary Shelley'in 1831 baskısı Frankenstein'ının bir gravürü.

puppeteer olarak yetiştirirken, Ure'nin tutkuları Frankesteincılığa yakındı," diye yazıyor.

Ure, polisin cesedi Glasgow Üniversitesi anatomik amfisine teslim etmesinden beş dakika önce pilini seyreltik nitrik ve sülfürik asitlerle doldurdu. Boyun, kalça ve topuklardaki insizyonlar metal çubuklarla sarsılan farklı sinirleri açığa vurdu. Ure, Clydesdale'nin diyaframı aracılığıyla akımlar gönderdiğinde ve göğsünün ipini çekip düştüğünü gördüğünde, "bunun başarısı gerçekten harika" diye yazdı.

Ure'nin deney hakkındaki açıklamaları heyecan vericidir. Şiirsel olarak, sarsılma hareketlerini "soğuktan şiddetli bir ürperme"ye ve parmakların titremesini "kemancınınkiler gibi titrek hareket etmesi"ne benzeterek kaydetti.

Clydesdale'nin alnındaki ve kaşlarındaki kasları uyarmakla ilgili diğer pasajlar daha ürkütücü:

"Yüzündeki her kas korku içinde aynı anda kasıldı; öfke, korku, umutsuzluk, acı ve korkunç gülümsemeler, katilin yüzündeki iğrenç ifadelerini bir araya getirerek Fuseli'nin veya Kean'ın en çılgın temsillerini aştı," diye yazıyor Ure, Romantik ressam Henry Fuseli'nin fantastik eserlerini, sonucu trajik olan aktör Edmund Kean'ın görüntüsüyle karşılaştırarak. Ve devam ediyor: "Bu arada izleyicilerden bir kaçı deney yerini şiddet veya dehşetten terk etmek zorunda kaldı ve bir beyefendi bayıldı."

Bütün deney yaklaşık bir saat sürdü. F.L.M. Pattinson, Scottish Medical Journal'da "Hem Jeffray hem de Ure, hayatın restorasyonu konusunda kasıtlı

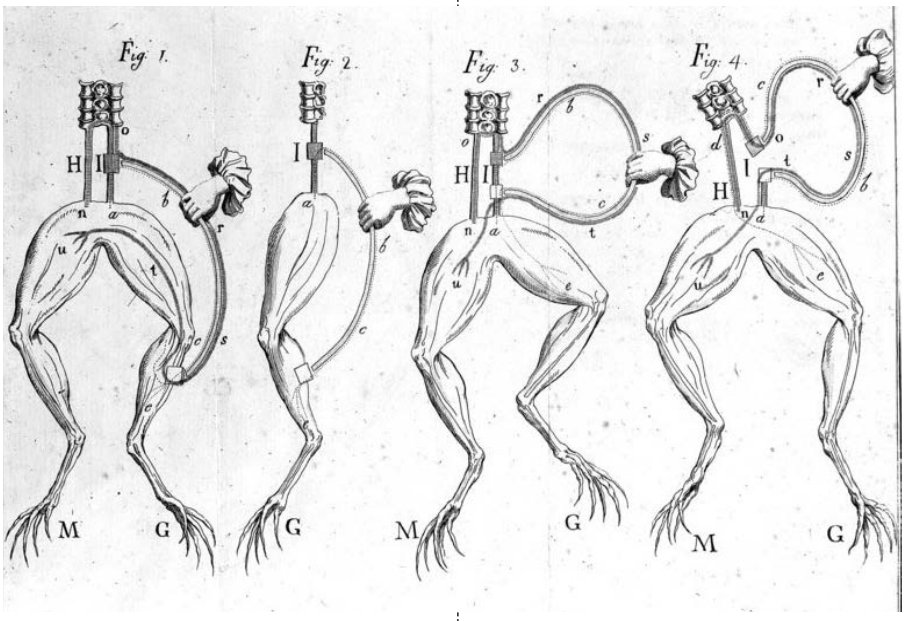

Her şey, anatomi öğrencilerinin bugün hâlâ laboratuvarlarda yaptıkları küçük kurbağa kas denemesiyle başladı. Wellcome Images / Cc By 4.0

davrandılar," diye yazdı. Fakat başarı eksikliğinin sebeplerinin metotla ilgisinin düşük olduğu düşünülüyordu: Ure, eğer ölüm bedensel yaralanmadan kaynaklanmıyorsa, hayatın restore edilmiş olma olasılığı olduğu sonucuna vardı. Ancak, eğer deney başarılı olursa, bir katili canlandırdığı için bunun kutlanamayacağını yazdı.

Mary Shelley, araştırmacıların o sırada oynadıkları bilimsel deney türlerinden haberdardı. Burba "Bilim, halkın dikkat ettiği bir şeydi," diyor. "Bir sürü alanlar arası geçiş söz konusuydu, bu nedenle şiir yazan bilim insanları hakkında çok şey bilen şairler vardı."

Ure deneyi gerçekleştirmeden iki yıl önce Mary Shelley Frankenstein'ın hikâyesini ortaya attı ve romanı Ure'nin deneyiyle aynı yılda, 1818'de yayınladı. Tesadüf eseri, Victor Frankenstein da canavarın canını "Kasım ayının berrak gecesinde" hayata döndürdü. Bununla birlikte, Ure'den farklı olarak, canlının diriliş sahnesi "elektrik" kelimesinden hiç söz etmeden anlatılır ve belirsizdir. Shelley, Frankenstein için "çevremizdeki hayat araçlarını topladığını, ayakta duran cansız şey haline getirmek için bir kıvılcımın yeteceğini" yazdı.

Bazı tarihçiler, Shelley'in kan nakli ve organ nakilleri de dâhil olmak üzere o sırada incelenen diğer tıbbi prosedürlerden ilham almış olduğu hipotezini ileri sürmüşlerdir. Shelley'nin "1831 baskısının girişinde galvanizm"den şöyle bahseder: "Belki bir ceset tekrar canlandırılabilir; Galvanizm böyle şeyleri simgelemişti: belki bir canlının bileşen parçalarının imal edilebilecektir, bir araya getirilebilecektir ve yaşamsal sıcaklığa sahip olabilecektir."

Frankenstein'ın Ure'nin veya başkalarının galvanik deneylerde çarpılmasına neden olup olmadığı veya Shelley'i herhangi bir deneyde özellikle çarpıp çarpmadığı belli değil. Burba, Mary Shelley'nin Frankenstein'ının ve bu galvanik deneylerin birbiri ardına gerçekleştiğini, romanda kullanılan dinin o devrin bilim insanlarını yansıtıyor olduğuna işaret ettiğini belirtiyor. "Her ikisi de elektriğin yanı sıra elektriğin bedenler üzerindeki etkilerinin araştırıldığı, elektriğin hayat canlandıran 'varoluşun kıvılcımı olabileceği' gibi inanışların olduğu kültürel bir ortamda yaşıyordu."

Gerçek bilimsel bilgi veya veriler Ure'nin deneyinden gelmedi, ancak yine de deneyimiyle ilgili hevesle ders verdi. W.V. Farrar, Notes and Records of the Royal Society of London eserinde onun sonuçları "en kaba tebliğin tanıtımı" olarak görülen bir risale yazdığını belirtir. "Böyle edebi bir tarzda rapor edilen bu her şeyden daha ziyade 'Gothick' denemesi, şüphesiz Ure'nin adını daha iyi tanıttı."

Bu canlandırılmış ve dehşet verici görüntüler sonunda kamuoyu, onları kötü ve "doğadaki şeytani varlıklar" olarak görmeye başladıkça iş rayından çıktı. Elektriğin vücut üzerindeki ilk başlangıç deneyleri, defibrilasyon gibi resüsitasyon teknolojilerine yol açtı, ancak odak noktası şimdi bir ölünün cesedini canlandırmak değil, hayat kurtarmaktır.

Boese "Geleneksel olarak, bilim adına korkuyla bakmıyoruz," diyor. "Normal gündelik yaşamda kabul edilebilir davranışın kodları var, ancak insanlar laboratuvar önlüğü giyerler ve uygulanacak tamamen farklı davranış kuralları vardır. 18. yüzyılın başlarındaki bu bilim insanları, beyefendi ve toplumun önde gelen üyeleriydi, ancak tamamen sosyopatik ve tuhaf görünen bu şeyleri yapıyorlardı."

Bununla birlikte, o zamanlar insan olmayan hayvanlar üzerindeki deneylerinden bazılarının testlerini yapmışlardı. Biyoloji sınıflarındaki öğrenciler halen Galvani'nin ünlü kurbağa kas deneyi yürütüyorlar.

ÇİZGİ ROMANLI BULMACA

Hazırlayan: elvan adıgüzel

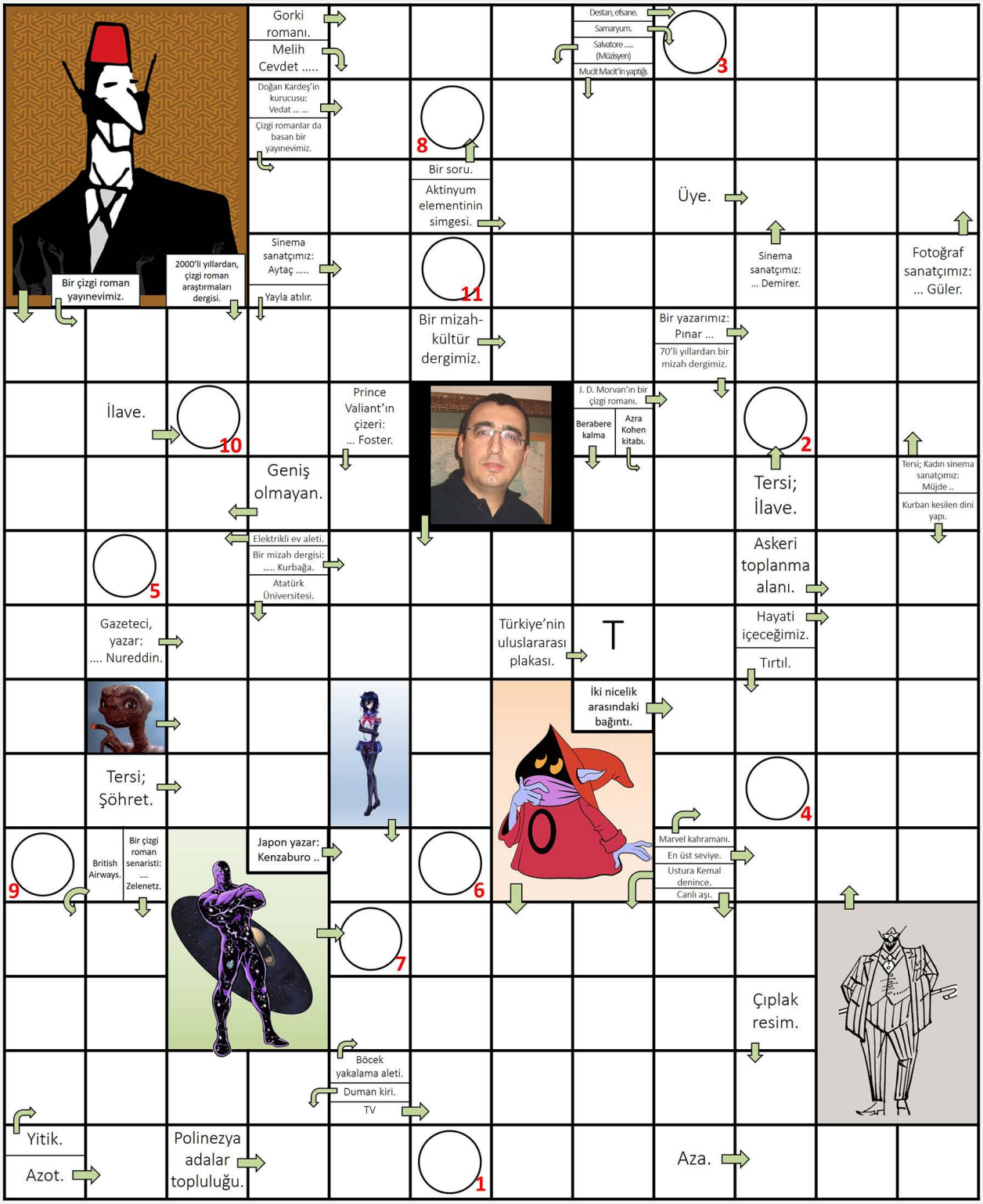

Bulmacayı çözdükten sonra, yuvarlak içindeki harfleri sıra numarasına göre altta yer alan kutucuklara yazalım. Türk karikatürüne gönül ve emek vermiş bir ustamızın adı çıkacak. İyi eğlenceler...

Sevcan Mutlu

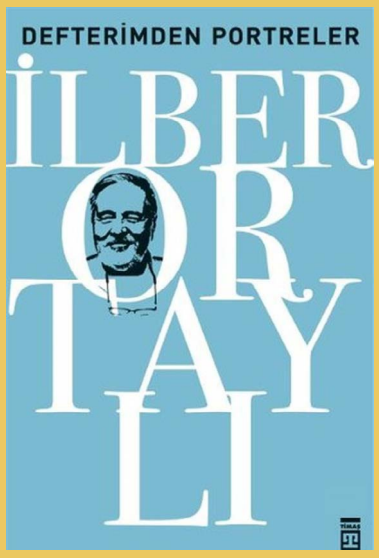

Bu yazıda dönemle ilgili değerlendirme yaparak kendi görüşlerimi ve genel bilgilerimi kaleme alırken, genel olarak, iki değerli tarih profesörü olan İlber Ortaylı ve Yaşar Yücel'in birer kitabını da rehber olarak kullandım.

BİR TARİHÇİNİN KİTAPLIĞINDAN ANEKDOTLAR

I. Süleyman (Kanuni) Dönemi ve Bu Dönemin Öne Çıkan Diğer Birkaç Önemli İsmi (Hürrem Sultan, Pargalı İbrahim, Mimar Sinan, Barbaros Hayrettin ve Piri Reis) Hakkında Genel Bir Değerlendirme

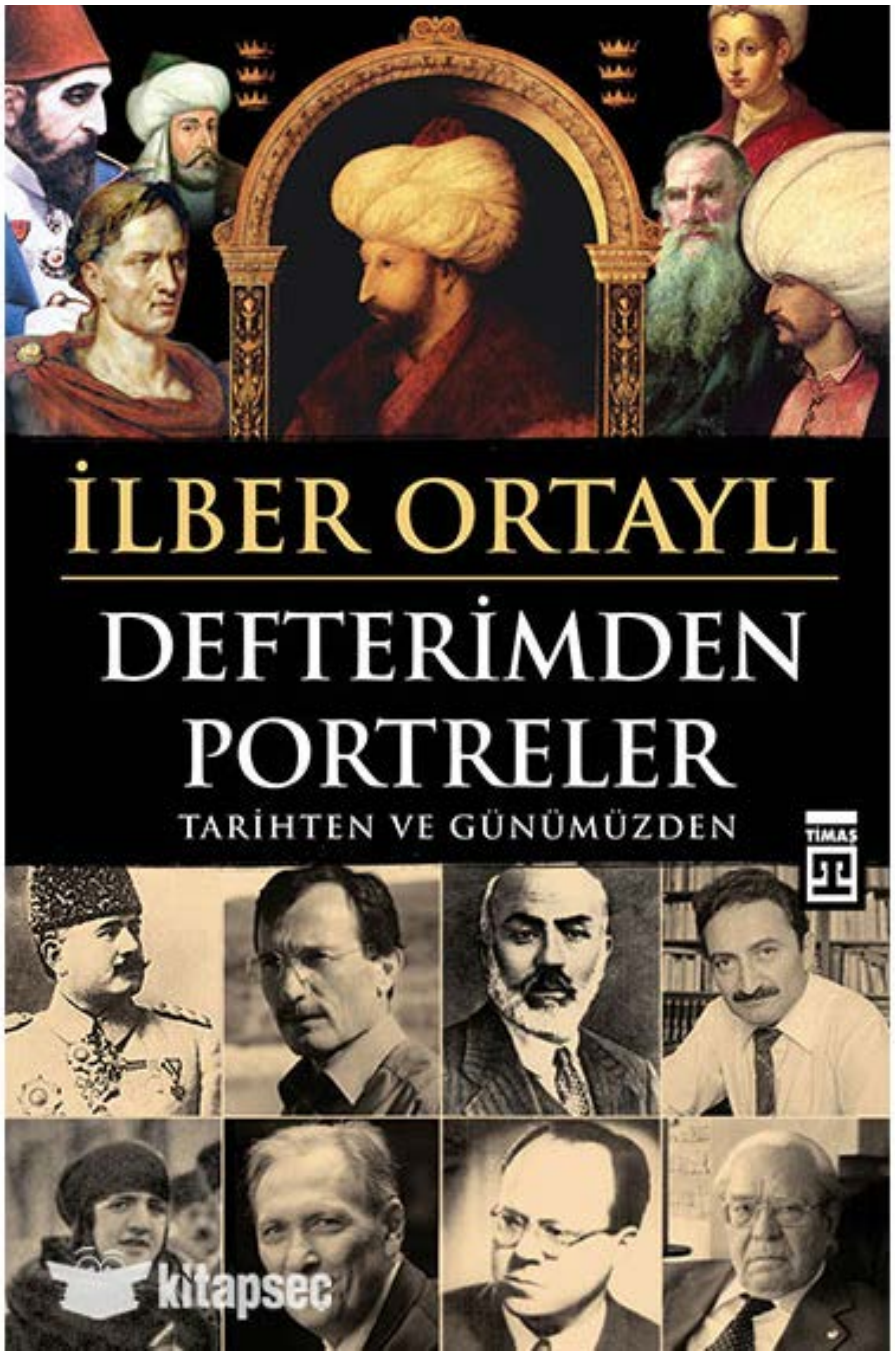

I. Süleyman, daha yaygın unvanıyla "Kanuni Sultan Süleyman", Batılı kaynaklarına göre "Muhteşem Süleyman", onuncu Osmanlı hükümdarı olarak, babası I. Selim'in (Yavuz) yerine tahta çıkmış ve Osmanlı tarihinde hükümdarlık süresi en uzun (46 yıl) olan padişah olarak da tarihe geçmiştir. Bu dönem pek çok tarihçi tarafından Osmanlıların altın çağı olarak gösterilmiş; Osmanlı siyasi ve askerî gücünün dünya çapında zirve yaptığı bir dönem olarak değerlendirilmiştir. Bu yazıda dönemle ilgili değerlendirme yaparak kendi görüşlerimi ve genel bilgilerimi kaleme alırken, genel olarak, iki değerli tarih profesörü olan İlber Ortaylı ve Yaşar Yücel'in birer kitabını da rehber olarak kullandım.

İlber Ortaylı "Defterimden Portreler" adlı kitabında (Timaş Yayınları, İstanbul 2011; s. 33) Sultan Süleyman'ı şöyle tanıtmaktadır:

"Kanuni Sultan Süleyman 1495'te Trabzon Sancakbeyi Şehzade Selim'in (Yavuz Selim) oğlu olarak dünyaya geldi. Annesi Hafsa Hatun (Sultan) idi. Kendisinden beş sene sonra 1500'de porselenleri ile meşhur Ghent'de doğan Habsburglar hanedanından Şarl büyük hükümdarın baş ağrısı olacaktır (V. Charles veya Türklerin deyimiyle Karlos Kral)."

Yazar, aynı kitabında, Kanuni Sultan Süleyman: Bir Cihan Padişahı adlı I. Süleyman'a ayırdığı bölümde de, hükümdarın doğum yeri ve babası ile ilgili bilgileri usta tarihçi tarafından tekrar vererek; annesi hakkında isim vermeden, aksini iddia eden görüşler olsa da Kırım Hanı Mengli Giray'ın kızı olduğunun ifade edildiğini belirtiyor (s.37). Büyük olasılıkla, ikisi de aynı kişiyi ifade etmektedir.

Ortaylı, yine aynı yerde "galiba büyük Mareşal Yavuz Selim Han ona dikensiz gül bahçesi gibi bir taht hediye etmiştir" diyerek Süleyman'ın, tahta çıkma ihtimali olan bir rakibinin olmadığını ifade etmiştir.

46 yıllık saltanatında 13 büyük seferi bizzat yöneten bir komutan da olan Sultan Süleyman döneminin en önemli başarıları arasında Belgrad (1521) ve Rodos Adası'nın (1522) ele geçirilmesi ile Mohaç Meydan Savaşı (1526) ve Preveze Deniz Savaşı (1538) akla gelen ilk olaylardır. Büyük komutanlara yakışacak şekilde, oldukça ilerleyen yaşına rağmen, çıktığı Zigetvar Seferi sırasında da (1566) hayatını kaybetmiştir.

Sultan Süleyman döneminin ilk yıllarını içine alan, 1536'da sultanın emri doğrultusunda katledilen Veziriazam İbrahim Paşa'nın ölümü ile son bulan dönemin Osmanlı fetih hareketleri ve diplomatik açıdan oldukça yoğun olduğu görülmektedir. Bu dönemin büyük kısmında da Süleyman'ın daha bir şehzade iken Manisa'da tanıyıp sevdiği Pargalı ya da Makbul İbrahim Paşa, veziriazam (1524'ten itibaren) olarak devlet ile ilgili işlerde sultanla birlikte söz hakkı en çok olan isim olarak görülmektedir. Devlet adamı kişiliğinin yanı sıra sultana olan yakınlığı ile de döneme damgasını vuran bu devlet adamı, veziriazamlığı süresince uluslararası politikada ve devletin iç politikasında, hükümdarın da rızasıyla önemli bir yer almıştır. Onun katledilmesinden sonra ise, pek çok veziriazam görev almış olsa da,1565 yılında Sokollu Mehmet Paşa'nın bu göreve getirilmesiyle, Osmanlı tarihinin en güçlü veziriazamlarından biri daha, belki de en güçlüsü ortaya çıkmıştır. Sokollu Mehmet Paşa'nın asıl gücü, Sultan Süleyman'ın oğlu II. Selim zamanında ortaya çıktığı için, bu veziriazamdan o dönem değerlendirilmesi yapılırken detaylı bir biçimde bahsedilecektir.

İbrahim Paşa'nın yanı sıra, özellikle denizlerde gösterdikleri faaliyetleri ile adlarını tarihe yazdıran Barbaros Hayrettin Paşa ve Pîrî Reis de bu dönemin önemli isimleridir. Bu deniz akıncılarının (korsanlarının) faaliyetleri ile Akdeniz'de, özellikle Doğu Akdeniz'de Osmanlı hâkimiyeti kesinleşmiştir. Kaptanıderya Barbaros Hayrettin Paşa'nın donanmasının Haçlılara karşı kazandığı Preveze Deniz Savaşı (1538), Osmanlıların en büyük deniz zaferi olarak nitelendirilebilir. Bu zaferden 1571 İnebahtı Deniz Savaşı'na kadar Osmanlı Akdeniz'de neredeyse tek hâkim güç olarak gösterilebilir. Bunun

dışında, Barbaros Hayrettin Paşa, Seyyid Muradi'ye anılarını ve deniz maceralarını içeren Gazavat-ı Hayrettin Paşa'yı kaleme aldırmak suretiyle; Pîrî Reis de çizdiği dünya haritaları ve yazdığı Kitab-ı Bahriyye (orijinal adı sadece "Bahriye") adlı eserleriyle günümüze kadar tarihe ışık tutan kıymetli eserler bırakmışlardır.

Barbaros Hayrettin Paşa ve dönemi değerlendirmesi yaparken, tarihî bilgelere de sadık kalan ve beni çok etkileyen bir romandan da bahsetmeden geçemeyeceğim bu noktada: İskender Pala'nın Efsane: Bir 'Barbaros' Romanı. Akademik bir eseri okurken sıkılırım ama Barbaros Hayrettin Paşa hakkında bir roman olursa okurum diye düşünenlere naçizane bir tavsiye olsun.

İsmail Hakkı Uzunçarşılı da, Osmanlı Tarihi adlı kitap serisinin ikinci cildinde, Sultan Süleyman'a ayrılan bölümde Türk denizcilerinin faaliyetlerinden bahsederken Barbaros Hayrettin'den epey bahsetmektedir.

Bu döneme damgasını vuran isimlerden biri olan Mimar Sinan'dan da bahsetmeden geçmemek gerekir. İlber Ortaylı, Defterimden Portreler adlı eserinde Mimar Sinan için de şunları kaleme almıştır (s.45):

"... Doğum yeri ve ailesi karanlık olan bu yeniçeriye kâh Kapadokya (Kayseri) bölgesinden bir Hıristiyan veya Türk, kâh Bulgaristan Rodoplarından bir Bulgar denir. Eldeki vesikalarla bu durumun kesin olarak tespiti mümkün değildir ve önemli de değildir. Koca Sinan, Osmanlı mimarıdır. Osmanlı mimarisi bir imparatorluğun mimarisidir. Bu imparatorluk Ortadoğu ve Balkanlar'ın imparatorluğudur ve tarihteki iki benzerinin, Roma'nın ve Bizans'ın mimarisiyle aynı paralelde olduğu halde Yeniçağ dünyasında şaheserlerini yaratmıştır. Onun hâkim kültürü ne salt Anadolu'nun, ne de Rumeli'nindir. O mimari, insanların günlük yaşama mekânını düzenlemekten çok, bir kamusal görkemi ve devlet çarkını döndürecek gerekleri yerine getirir."

Şehzade Camii çıraklık, Süleymaniye Camii kalfalık ve Selimiye Camii ise ustalık dönemi eserleri olarak ifade edilen Mimar Sinan farklı alanlarda yüzlerce mimari eser bıraktığı gibi, yetiştirdiği öğrencileri vasıtasıyla daha sonraki dönemlerde verilen eserlere bir nevi imza atmıştır. Günümüzde bile, Süleymaniye'nin zarafeti ve güzelliği -camiinin dört minaresinin sultanın II. Mehmet'ten sonra İstanbul'da hükmeden dördüncü hükümdar olduğunu, on şerefenin ise Osmanlı tahtına oturan onuncu padişah olduğunu simgelediği söylenmektedir- ya da Edirne'de II. Selim döneminde inşa ettirilen Selimiye Camii'nin görkemi göreni etkilemektedir. Bu durum doğal olarak, büyük mimarın üstün yeteneğinin de bir sonucudur. Bunlar sadece akla gelen ilk örnekler sadece, yoksa usta mimarın her eserinde ayrı bir güzellik ve anlam bulmak mümkün görünmektedir.

Bir sonraki sayıda da özel olarak ele alınması düşünülen Hürrem Sultan ise, bu döneme adını yazdıran ve Sultan Süleyman'ın özel hayatında en önemli isim olmayı başaran sultanın hasekisi ve nikâhlı eşidir- ki Osmanlı geleneğinde sultanın nikâh kıyması çok yaygın bir gelenek değildir o döneme kadar-.

Sultan Süleyman'ın dört yüz yirminci ölüm yıldönümü için, İlber Ortaylı gibi bir tarih profesörü olan Yaşar Yücel tarafından kaleme alınan ve Türk Tarih Kurumu Basımevi tarafından1991 yılında (ikinci baskı) yayımlanan Muhteşem Türk Kanuni ile 46 Yıl adlı eserde

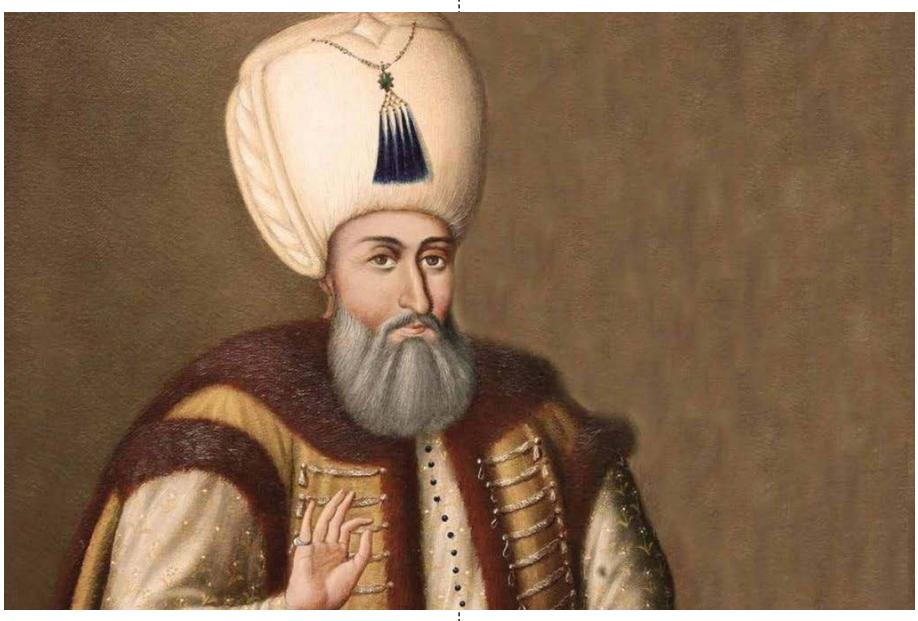

Hürrem Sultan'dan şöyle bahsedilmektedir (s.82-83):

"Sultan Süleyman'ın Hürrem Sultan'dan üç oğlu olmuştu (Cihangir, Selim, Bayezit). Hayattaki dördüncü ve en büyük oğluysa Hürrem'den önce Manisa valiliği sırasındaki eşi Gülbahar Sultan'dandı. Hürrem, uzun bir mücadele ve sonu gelmez entrikalarla onu Padişahın kalbinden kovmayı başarmıştı. Bilahare de sarayda mutlak Kadın efendi olarak hüküm sürmeye başlamıştı. Ancak Kanuni yaşlanmakta idi 1550'de 65 yaşına gelmişti. Kesin bir kural olmamakla birlikte, Osmanlı İmparatorluğunda, beylik dönemi dahil, babadan sonra tahta hep en büyük oğullar geçmişti. Buna göre de, eğer Sultan Süleyman'a bir şey olursa, tahta Şehzade Mustafa'nın geçmesi gerekiyordu. Bu ise, daha önce de belirttiğimiz gibi şimdi sarayda Padişahtan sonra hemen hemen tek söz sahibi olan Hürrem Sultan'ın işine gelmiyordu. Çünkü Şehzade Mustafa'ya yakın olanların birleştikleri nokta, onun Kanuni'ye layık bir Sultan olacağıydı. …"

Bu noktada Hürrem Sultan ile Sultan Süleyman'ın en büyük oğulları olarak doğan, ama yirmili yaşlarının başında iken, Manisa'da sancak beyi olarak devlet yönetme tecrübesi kazanırken, çiçek hastalığından vefat ettiği rivayet edilen Şehzade Mehmet'i de hatırlamak gerekmektedir. Bu genç yaşta vefat eden talihsiz şehzade anısına İstanbul'da yaptırılan Şehzade Camii, yukarıda da bahsedilen Mimar Sinan'ın önemli eserlerinden biridir.

Sultan Süleyman'ın evlat acısı bununla da bitmeyecektir. Devletin geleceği adına, şehzadelerin babalarına karşı çıkan tavırları dolasıyla, cellatlara kendi elleriyle teslim ettiği Şehzade Mustafa ve Şehzade Bayezid ile onların çocukları tarihin sayfalarına bu acı sonla geçmiştir. Ayrıca, çok sevdiği abisinin katledilmesine dayanamadığı için üzüntüden vefat ettiği söylenen Şehzade Cihangir de Sultan Süleyman'ın evlat acılarından biridir. Belki de büyük sorumlulukların bedellerinin de büyük olduğu gerçeğini bize hatırlatan anlamlı örneklerdir bunların her biri.

Sultan Süleyman hakkındaki bu genel değerlendirme yazısına İlber Ortaylı'nın yukarıda adı geçen eserindeki şu sözlerle son vermek istiyorum (s.39):

"1520 ile 1566 arasında dünya tarihi mareşal görmüştür, Venedik'in ustalarını bile imrendiren bir kuyumcu görmüştür, Türk milleti şairler asrında şiirleri pekâlâ okunan ve darb-ı mesel haline gelen bir şair görmüştür.

İki şehzadesini ve torunlarını katletmek zorunda kaldı, en çok sevdiği oğlu Şehzade Mehmet'in ölümünü gördü. Uzun saltanatında bir Avrupa ve Ortadoğu imparatorluğunun sahibiydi. Çileli ömürdür, yaptıklarını ve yaşadıklarını bir hükümdarın ne olduğunu anlayarak değerlendirmek gerekir."

Bu yazı ile ulaşabildiğim herkese şimdiden keyifli okumalar. Bu güçlü hükümdarın adına ve dönemine lâyık bir yazı ortaya çıkarmayı başaran bir yazar olabilmeyi umut ediyorum.

Züleyha Ekici

SİDERA'NIN DÜNYASI

Hasarlı Dünya'mızda Yaşam Manifestosu

Gezegenimiz hakkındaki birçok haber, insanı perişan ediyor. Birçoğumuzun korkudan içi daralıyor. İklim değişikliğine dair vahim uyarılar, kasırgalar, söndürülemeyen yangınlar, aşırı sıcaklar, buzulların erimesi, deniz suyu sıcaklığının artması, aşırı yağışlar ve seller, kuraklık, erozyon, çölleşme… Tabiattaki bu emsalsiz çöküş insanlığı tehdit ediyor. Uçuruma doğru ilerliyoruz hissine kapılıyorum. Her gün karşılaştığım sayısız haber karşısında güçsüz kalıyorum, direncim kırılıyor. Pes ediyorum. Muhtemelen siz de!

Tarihteki insan yapımı en büyük ekolojik yıkımı yaşıyoruz. Bu felaketle başa çıkabilir miyiz? Evet, umut var. Sorunumuzu çözebiliriz. Doğa ile işbirliği içerisinde bir plan yaparak. Çözüm basit ama bu planın bilgisini insana ulaştırmak epeyi zor görünüyor. Oldukça hasar görmüş gezegenimizi koruyabilme mücadelemizde anahtar noktanın eğitim olduğunu düşünüyorum. Kastettiğim eğitim, müfredat aydınlığı değil elbette. Eğer öyle olsaydı okullarda ezberletilen bilgilerimizle bu durumun içinde olmaz, dünyamız hasar almazdı. Sosyal bir sorunumuz olan eğitim sorunumuzu düzeltene kadar, gezegenimizin iyileşmesi ve onarılması mümkün görünmüyor.

Tarihteki insan yapımı en büyük ekolojik yıkımı yaşıyoruz. Bu felaketle başa çıkabilir miyiz? Evet, umut var. Sorunumuzu çözebiliriz. Doğa ile işbirliği içerisinde bir plan yaparak. Çözüm basit ama bu planın bilgisini insana ulaştırmak epeyi zor görünüyor.

Ağustos 2018'de iklim değişikliği ile mücadeleye ivedilikle girilmesi gerektiği konusunda protestolara başlayan İsveç'li genç bir aktivist dikkatimizi çekmeyi başarıyor. Greta Thunberg, henüz 15 yaşında iken İsveç Parlamentosu'nun önünde greve başlayarak okula gitmeme kararı aldı. İklim kriziyle mücadele için küresel bir eylemi ateşledi ve milyonlarca öğrenciye gezegenimiz için harekete geçme konusunda ilham oldu.

Bazılarımız 'Okula gitmeme' eylemini hiç makul karşılamadı, kuşkusuz kabul edilebilir bir tutum olarak görmedi. Lakin etrafımızı

saran ve hepimizi etkileyen bu krizin hızlıca ilgi odağımız olmasına katkısını yadsıyan yoktur. Tek bir kişi, tek bir ses bazen her şeyi harekete geçirebilecek güçte etki oluşturabiliyor.

Greta, dünyaya duyduğu sevgiden yola çıkarak 'Evimiz Yanıyor' adlı kitabında gezegenimiz alarm verirken onu duymayanların değil, bu gidişata dur diyebilenlerin umut ve kararlılık hikayesini anlatıyor.

Bilim insanları da aktivistler gibi farkındalık yaratabilmek için makaleler kaleme alıyor. Yazılanlar, belgesel filmler, uyarılar, eylemler… Gerekli değişimi gösteren bir davranışımız, izimiz yok maalesef. Bizim yaptıklarımızın iklimi kurtarma çabasıyla bir alakası yok. Alıştığımız yaşamı devam ettirebilme ihtimali için mücadele ediyoruz. Yani konforumuzu korumaya çalışıyoruz.

Zamanımız daralıyor, gezegeni kurtarmak için üç yılımız kaldığını yazıyor çevre alanında karar yetkisine sahip otoriteler. Kaldı ki bu bilim adamları iyimser olarak tanımlanıyor, panik yaratan kişiler olarak bilinmiyorlar.

Doğanın işleyiş şekliyle ilgili temel bilgiye sahip olmanın, ekolojik dengeleri incelemenin dünyamızın hasarını ortadan kaldırabilecek en etkili güç olduğu bilgisinin tüm insanlığa en hızlı biçimde ulaşmasını diliyorum. Basit ama çok etkili bir çözüm.

EKO Turizm Maskesi Altında Tarım Arazilerinde Siteleşme Yolu Açılıyor

EKOTURİZM, imar rantının diğer adı olmasın!

İklimi, toprak yapısı, arkeolojik ve tarihsel özellikleri ile mutlak korunması gereken Biga Yarımadası, plansız yapılaşma sonucu yok olma tehdidiyle karşı karşıya.

Çanakkale 18 Mart köprüsü inşaatının rant beklentilerini artırması ve salgın nedeniyle kırsala tersine göçün artması, Kuzey Ege'yi bir cazibe merkezi haline getirdi. Bu nedenle, korunması gereken bu bölge, yaygın şekilde yapılaşmaya açılıyor.

Üstelik maalesef bu çarpık yapılaşma planları, "ekoturizm" kisvesi altında yapılıyor. Son dönemde, özellikle tarım alanı ilan edilmiş alanlarda, çığ gibi çoğalan bir Ekoturizm tesisi patlaması yaşanıyor.

An itibariyle, yalnızca Çanakkale'de, 400 kadar alan için "sözde ekoturizm" plan önerisi yapılmış durumda. Ama gerçekte bunların çoğunluğu, toplu konut projesi alanına dönüştürülmek isteniyor. İmar planı onaylanan projelerden bilinen yaklaşık 15 tanesi yapı ruhsatı alarak inşaat çalışmalarına başlamış durumda ya da başlamak üzere. Tüm bu süreç, Kuzey Ege'de yerli halkı dışlayarak gerçekleştiriliyor.

Bölge köylüsünü rantla değil üretimle kalkındıracak bir ekoturizmi destekliyoruz. Köylerin çevresiyle birlikte korunması, yerel halkın refahının gözetilmesi, köylünün üretiminin değer bulması, yerinde kalkınma modelleri geliştirilmesi hepimizin ortak hedefidir. Ancak burada, aşağıda detaylı açıkladığımız nedenlerle, var olan projeler uluslararası ekoturizm kriterlerine uymuyor.

Yetkili makamları, yerel halkı ve sivil toplum kuruluşlarını, geri dönülmez zararlara yol açacak bu sürece karşı uyarmak için bu kampanyayı başlattık. Bizler, bu kampanyada imzası olan kurum ve yurttaşlar olarak güçlerimizi birleştirdik; bu doğa katliamına ve köylüleri mülksüzleştirme hareketine dur diyoruz.

Sen de imzanı ekleyerek, tarihi ve doğal yapısıyla özel olan Biga Yarımadası'nın yok olmasına engel ol.

https://www.change.org/p/eko-turizm-maskesi-altında-tarım-arazilerinde-siteleşme-yolu-açılıyor-csbgovtr-tctarim-tkdkonline-canakkalegovtr-abdullahkoklu

Yanan Ormanların En Az 50 Yıl İmara Açılmayacağından Emin Olmak İstiyoruz

Anayasanın 169. maddesi gereğince, yanan ormanların, ormanlık alan olarak kalması anayasal zorunluluk. Yanan ormanların otel, yapılaşma ya da yatırım projeleri için imara açılması anayasa uyarınca mümkün değil. Devlet gözetiminde tekrar ormanlaştırılması sağlanmalı.

Ancak buna rağmen, biz vatandaşlar olarak, turistik yerlerde yanan ormanların otel ya da farklı şekillerde imara açılmasından endişeliyiz. Türkiye'nin dört bir yanında orman yangınları sürerken orman alanlarındaki yapılaşma tasarrufu Orman Bakanlığından alınıp Turizm Bakanlığı'na verilmesi de bu endişelerimizi güçlendirdi. Bu alanların imara açılmayacağı konusunda yetkililerden kamuoyuna açık bir söz almak istiyoruz.

Taleplerimiz:

Devletin acilen yanan ormanlık alanların sınırlarının tespitini yapması ve bu alanda orman ekosisteminin yeniden oluşması için planlama yapması kanuni zorunluluk. Bunun vakit kaybetmeden gerçekleşmesi.

Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz. Eğer bu yangınlarda herhangi bir kasıt, sabotaj tespit edilirse, suçlu kişilerin af kapsamından yararlanmayacak şekilde cezalarını çekmesi.

Yangından etkilenmeyen, sağlıklı ormanlar "kamu yararı" adı altında başka bir proje, turizm teşvik ve madenler için yapılaşmaya açılabiliyor. Bunların da önüne geçecek yasal düzenlemeler yapılması.

Ormanlar ve doğa hepimizin ortak malıdır. Orman alanlarına sahip çıkmak bir vatandaşlık görevidir.

Bu kampanya ülkemizi yönetenlerin bizim sesimize kulak vermesi için düzenleniyor. Lütfen destek olun birlikte olalım.

https://www.change.org/p/yanan-ormanların-en-az-50-yıl-imara-açılmayacağından-emin-olmak-istiyoruz-tcbestepe-ogmgovtr?recruiter=53282242&utm_source=share_petition&utm_medium=twitter&utm_campaign=psf_combo_share_initial&utm_term=psf_combo_share_initial&recruited_by_id=76cb7030-b407-0130-8a59-3c764e0455b2

kalkınma modelleri geliştirilmesi hepimizin ortak hedefidir. Ancak burada, aşağıda detaylı açıkladığımız nedenlerle, var olan projeler uluslararası ekoturizm kriterlerine uymuyor.

Yetkili makamları, yerel halkı ve sivil toplum kuruluşlarını, geri dönülmez zararlara yol açacak bu sürece karşı uyarmak için bu kampanyayı başlattık. Bizler, bu kampanyada imzası olan kurum ve yurttaşlar olarak güçlerimizi birleştirdik; bu doğa katliamına ve köylüleri mülksüzleştirme hareketine dur diyoruz.

Sen de imzanı ekleyerek, tarihi ve doğal yapısıyla özel olan Biga Yarımadası'nın yok olmasına engel ol.

https://www.change.org/p/eko-turizm-maskesi-altında-tarım-arazilerinde-siteleşme-yolu-açılıyor-csbgovtr-tctarim-tkdkonline-canakkalegovtr-abdullahkoklu

Röportaj: Sibel Çelikel

DİDEM ÖZTABAK'LA ERİL –DİŞİL DENGE ÜZERİNE KISA BİR SÖYLEŞİ

10 Temmuz Cumartesi günü sıcakta bir adres arıyorum. İnsanların deniz, güneş, kum için gittiği Bodrum'da öğle vakti ben enerjimi dengeleyecek bir eğitimin peşine düşüyorum. .

10 Temmuz Cumartesi günü sıcakta bir adres arıyorum. İnsanların deniz, güneş, kum için gittiği Bodrum'da öğle vakti ben enerjimi dengeleyecek bir eğitimin peşine düşüyorum. Elbette oradayken kıymetli okuyucularımızı da düşünüp eğitmen Didem ÖZTABAK ile eril-dişil denge üzerine kısa bir söyleşi yapmadan gelmiyorum. Dilerseniz sözü uzatmadan hemen soru ve cevaplara geçelim.

Sibel ÇELİKEL: Sizi biraz tanıyalım.

Didem ÖZTABAK: 1978 Ankara doğumluyum. İlk, orta ve lise eğitimimi Ankara Kolejinde tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi D.T.C.F Hindoloji Anabilim dalından mezun oldum. Uzun yıllar ruh, zihin ve beden başlığında toplanabilecek eğitimler aldım. Tüm bu konular üzerine çok düşündüm 11 yıldır içeriklerini kendi oluşturduğum atölyeler, seminerler düzenliyorum. Eril-Dişil denge sistemini tamamen kendi bakış açımla anlattığım kitabım Bilge Ay Cesur Güneş 2.5 ay önce yayınlandı. Seyahat etmek en sevdiğim ve algımı en çok genişleten hobim diyebilirim. Ömer'in ve Deniz'in annesiyim ve sanırım tüm bu yaptıklarımı, yazdıklarımı en çok onlara anlatmak istiyorum. Hayatın bambaşka bir yüzü olabileceğini, ezbere yaşamanın asla gerekmediğini idrak etmeleri bu aralar en büyük dileğim.

Sibel ÇELİKEL: Hindoloji bölümü okumayı gençlere önerebilir misiniz? Yoksa bunu bir meslek olarak genişletmek tamamen sizin ilgi ve merakınızla mı gerçekleşti?

Didem ÖZTABAK: Aslında bu tamamen kişisel tercihlerine

ve hayatta yapmak, üretmek istedikleri konularla çok alakalı. Eğer ki ruh, zihin, beden bütünlüğünde üretimler yapmak isterlerse Doğu felsefesinin çok iyi bir baz olduğunu düşünüyorum. Elbette birçok eğitimle kendilerini desteklemeleri gerekecektir. Örneğin bir Temel Yoga Eğitmenlik Eğitimi gibi eğitimlerle çalışma alanlarını genişletmeleri mümkün. Şu anda benim yapmakta olduğum iş tamamen benim kendi ilgi alanım ve zaten mevcut olan hayatı algılama şeklim doğrultusunda gerçekleşti.

Sibel ÇELİKEL: Sizi canlı yayınlarınızdan bir yıldır takip ediyorum. Yüz yüze eğitime katıldığımda sanki uzun zamandır sizi tanıyor gibiydim. Hiç yabancılık hissetmedim. Bu doğallığı nasıl sağlıyorsunuz? İnstagram canlı bağlantılarından insanlara ulaşabilmek ve onlara yeni bilgiler öğretmek kolay olmasa gerek. Bunun bir formülü var mıdır?

Didem ÖZTABAK: Bir formülüm yok Ben kendini ekstra yormak istemeyen birisiyim. Olduğum halden başka gözükme çabası bana çok yorucu görünüyor. Enerjimi gerçek olana harcamak daha mantıklı ve gerçekçi belki de bu samimi gözüküyor olabilir. Bir de anlattığım ya da yazdığım her şeyi kendimin uyguluyor olmasına dikkat etmeye çalışıyorum. Karma yasasına inanan biri olarak eylemlerimle hizalı olmazsam sınanabileceğimi bildiğim için neysem onu yaşama hali benim için önemli. Öğretme kısmı içinse belki 20 yıl öncesi için bazı konuları etrafıma anlatırken bak böyle bir şey var derken öğretmek istiyordum. Şu anda öğretmek gibi değil de isteyene bir hatırlatıcı olma niyetindeyim. Kendime de çok yüklenmiyorum. Elimden geleni yapıp bazen onu da yapamayıp kenara çekilmek kendi merkezime, hayatıma odaklanmak bana iyi geliyor. Destek mekanizmasına inanıyorum ve benden destek isteyenlere elimden geldiğince yine kendime çok yüklenmeden-bu kısım önemli□-desteklemeye çalışıyorum. Doğallık varsa belki bunlardandır.

Sibel ÇELİKEL: Biraz da kitaptan bahsedelim. Kimler almalı? Kimler okumalı?

Didem ÖZTABAK: Bence herkes okumalı. Eril-Dişil Denge konusunu henüz -özellikle benim anlattığım bakış açısıyla- bilmeyenler konunun ne kadar da kendileriyle alakalı olduğunu ne yazık ki bilmiyorlar. Kitapta anlattığım bakış açısı çok net, kolay anlaşılır ve uygulanır bir yapı. Konuyu iyi anlayan, sapma alanlarını tespit eden ve merkeze gelme çalışmaları yapan ya da yapmaya niyetli kişiler için bir başucu kitabı olduğunu düşünüyorum. Bir de yıllardır yaptığım bir gözlem olarak atölyelere katılan insanlar ya da beni takip edip okuyanlar bir süre sonra motivasyonlarını kaybedip eski döngülerine geri dönüyorlar. Kişinin kendisi ile çalışması çok zordur. Yüzleşmek, kendine dürüst olmak çok zordur. Kitabın bir hatırlatıcı niteliğinde olduğunu söyleyebilirim.

Sibel ÇELİKEL: Siz nasıl dengede kalıyorsunuz?

Hayal-et Resimli Mecmuanın okuyucularıyla paylaşmak istediğiniz özel bir sırrınız var mı?

Didem ÖZTABAK: Sürekli dengedeyim gibi bir durumum yok. Bunu gerçekçi bulmadığımı da sürekli söylüyorum. Kendim için yaptığım en önemli merkez eylemi dikkatimi kendimde tutmak. Enerjimi kendi yapmak istediklerim, üretmek istediklerimde yoğunlaştırmak. Sessiz, yalnız zaman geçirmeyi çok seven birisiyim. Dikkatimi içeri toplamak için bu zamanlar çok yardımcı oluyor. Düzenli bir hayatım var. Beslenme düzenim, uyku düzenim… Meditasyonu belki de çocukluktan beri yapıyorum ve bunu da çok sade bir boyutta tutuyorum. Benim için sade, sürdürülebilir çoğu konu, alan merkezde kalmak için etkili araçlar. Olumsuzluklardan kaçmayan, reddetmeyen ama onları da büyütmeyen birisiyim. Bunun da çok faydasını görüyorum.

Sibel ÇELİKEL: Vakit ayırdığınız için teşekkür ederim. Dengede kalmamıza yardım eden kıymetli bilgileriniz için okuyucularımız adına teşekkür ederiz.

Didem ÖZTABAK: Ben teşekkür ederim. Size ve değerli okuyucularınıza sevgilerimle…

Korkmaz Uluçay

ORTALIK DARMADAĞINIK

–Kenan abi merhaba, iyi akşamlar. Şu bizim hani "turta" borcumuz vardı ya sana? Semra yaptı da, gelelim sana diyoruz birazdan. Müsait misin?

–Tabii, olur, gelin.

–Yalnız, abi, Semra'nın teyzesi de bizde misafir. Onu da getirmemizde bir sakınca yok, değil mi?

–Ne demek, buyurun. Ben çayı koyayım, ortalığı da biraz toplayayım. On beş yirmi dakikaya gelin.

–Tamam, abi, terliklerimizi getiriyoruz biz. Başka bir şey getirelim mi, bir şey lâzım mı? Bak müsait değilsen, başka zaman gelelim, ne dersin?

–Off, "Pinkerton"a söyleyeyim, müfettiş yapsın seni. Amma sordun be, gelin işte yahu.

–Peki, geliyoruz, görüşmek üzere…

...

–Selçuk, dün akşam güzel sohbet ettik ha. Teyzesi belki hoşlanmaz diye hiç konuşmadım önceleri çizgi romandan, ama "Hoşlanırım" deyince, ben de coştum galiba…

–Nasıl abi, beğendin mi turtayı? Semra çok araştırdı yapmadan önce. Tadı Betty'ninkine benziyor muydu? Yoksa Suzi miydi, karıştırıyorum ben?

–Ha ha… Her ikisi de yapardı da, nerden bileyim oğlum tadını, resimli romanda okuyup geçiyorsun, tadamıyorsun ki.

–O da doğru ya.

–Kenan abi merhaba, iyi akşamlar. Şu bizim hani "turta" borcumuz vardı ya sana? Semra yaptı da, gelelim sana diyoruz birazdan. Müsait misin?

–Tabii, olur, gelin.

–Yalnız, abi, Semra'nın teyzesi de bizde misafir. Onu da getirmemizde bir sakınca yok, değil mi?

–Güzeldi, akşam da söyledim. Tekrar teşekkür ettiğimi söyle hanım kızıma, eline sağlık.

–Söylerim. Beğendiğine sevindik.

–Teyzesi bir şey dedi mi benle ilgili?

–Sadece "Bizi çok güldürdü." demiş, başka bir şey dememiş.

–Hmm, belki beğenmemiştir beni.

–Nasıl? Aa, yok, öyle değil. Yani o amaçla gelmedik biz.

–Boş versene sen, ben her şeyi çakozladım. Ama anladığım kadarıyla kadının da pek haberi yoktu olaydan, benim gibi.

–Abi, senden de hiçbir şey gizlenmiyor ha. Yani, ara sıra İhsan'a hak veresim geliyor; tedirgin oluyor insan bazen yanında.

–Bırak şimdi Çiko İhsan'ı. Tedirgin olma, iyi tarafından bak olaya, pek çok şeyi açıklamana gerek kalmıyor, fena mı?

–Neyse, itiraf edeyim o zaman: biz sizleri bi' tanıştıralım dedik. Yani, ikiniz de güzel insanlarsınız. Teyzesi, Semra'nın annesinden on yaş falan küçük. Dul kendisi; bir kızı var, üniversiteyi bitirdi geçen sene o da, evlenip gidiyor. Bunların bazılarından bahsedildi zaten dün akşam. Gördün kadını, çok iyi birisi, biz çok severiz.

–Tamam canım, ben iyi niyetle yaptığınızı biliyorum, bir şey demedim zaten.

–Sen beğendin mi peki?

–Ben beğendim. Eskiden de beğenirdim, yani uzaktan. Ben aslında onu tanıyorum, biliyor musun?

–Aaa, ciddi mi? Nerden?

–Biz aynı üniversitedeydik. Ama ben afla dönenlerdendim, o küçüktür yani benden. Bu dediğim seksenli yıllar, "He-Man" henüz gösterilmeye başlamamıştı, düşün… Sınıflar çok kalabalıktı, onların grubu başkaydı. O beni hatırlamayınca akşam, ben de bi' şey demedim.

–Vay canına. Demek o yüzden "Hiç yabancı gelmediniz" falan dedi bi' ara. Bu ilginç bi' durum aslında. Bi' işaret belki, ha?

–Evet, o işaretleri takip edersen Darkwood'da, bataklıkta kaybolmazsın. Zagor'un evi de dağınık ama idare et işte, bekâr adam…

–??

–Yani, ben de öyle dedim kendi kendime. Seneler sonra tekrar karşıma çıkması, garip bir tesadüf.

–İşte, o evlenip ayrılmış okuldan bildiğim kadarıyla, bitirmemiş yani. Sonra eşi rahmetli olmuş, tek çocukla kalmış, bir daha da evlenmemiş... Akşam senden dönünce ağzını aramış biraz Semra. Pek bir şey demeyip konuyu değiştirince, biz de bir daha sormadık.

–İyi yaptınız. Sormayın. Bu işlerde ısrar olmaz.

–Aslında, senin tipini beğenmiştir bence. Saçlar azalıyor ama yakışıyor sana kellik, valla. Göbek falan da yok. Karizma adamsın yani.

–Bu "karizma" lafı da iyi bir çözüm ha. "Yakışıklı" diyemediğin herkes için can simidi oldu, ha ha…. Saçım çokken aynen "Mandrake" gibi tarardım, böyle ıslak, kafaya yapışık. Gençken "Klark çekmişliğimiz" vardır yani.

–"Clark Kent" di mi abi, Süpermen? Biliyorum onu.

–Kent değil lan, Clark Gable'dan gelir o ifade. Tanır mısın, ünlü artist?

–Yine tutturamadık… Neyse, biz seni bayağı bi' övmüştük tabii. Borç vermeni, evlilik yıl dönümümüzde yaptığını falan da anlatmıştık.

–Aslında bilirsin, ben böyle emrivakilere kızarım. Bana daha önce iş bulman da aklıma geliyor, ister istemez "Bu amaçla mıydı o da acaba?" diyorum. Sonra…

–Yok abi, valla değildi.

–Neyse, dur, unutturma söyleyeceğimi. Ben şimdi nelere kafası takılmıştır tahmin ediyorum.

–Abi, evde çok resimli roman, kitap, plak falan var ya. Ürkmüş olabilir.

–Evet, millet bu kadar çok şeyi görünce zannediyor ki kafayı bunlarla yemişim, günde yirmi dört saat bunlarla uğraşıyorum. Beni tanıyanların bile çoğunda aynı önyargı: "Bütün paramı, zamanımı bu çizgi romanlar, hobiler için harcıyorum. Sorumluluklarımı bilmem, evimi, ailemi ihmal ederim, eski karım da bu yüzden kaçmıştır kesin." Öyle zannediyorlar. "Hamakta Mister No" görüntüsü yani…

–Yani, evet, olabilir... Ama biz öyle düşünmüyoruz abi, o yüzden tanıştırmak istedik sizleri…

–Biliyorum… Şimdi şöyle yapacağız: Semra'ya söyle, "Kenan bey sana sorup kabul edersen telefon numaranı vermemizi istedi" desin teyzesine kibarca. Vermenizi istemezse sakın ısrar etmeyin, canı sağ olsun. Verirse, gerisini ben hallederim.

–Tamam abi, dediğin gibi yapalım. Ne dersen o, biz senin izindeyiz.

–Zaten izler çok taze, fazla uzaklaşmış olamaz.

–??... Abi, ne zaman şaka yapıyorsun, ne zaman ciddisin anlamıyorum ki? İnan çok yoruluyorum.

–Tamam, tamam… He he…

...

–Alo, abi, aynen dediğin gibi oldu. Yaz: "0532…"

Kanlı Balta

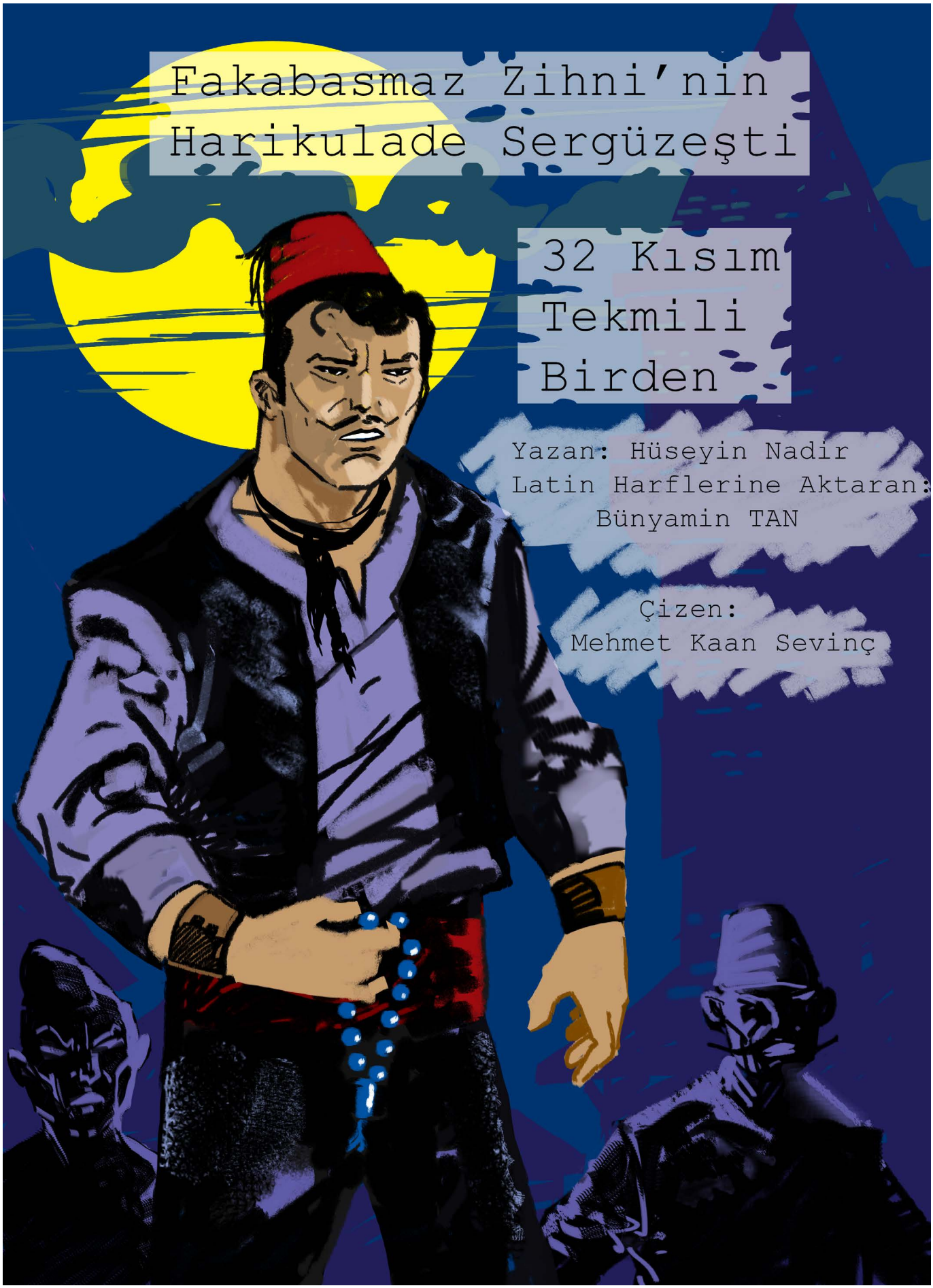
Fakabasmaz Zihni'nin
Harikulade Sergüzeşti
32 Kısım
Tekmili
Birden
Yazan: Hüseyin Nadir
Latin Harflerine Aktaran:
Bünyamin TAN
Çizen:
Mehmet Kaan Sevinç

Zavallı Kâmil Bey bodrumun rutubetli toprağı üzerine arka üstü yatıyordu. Ayak seslerini işitince kurtuluş saatinin geldiğine hükmederek sevindi.
Haydutlar Kâmil Bey'e yaklaşıp etrafını sardılar. Dev Halit bir köşeye büzülüyor ve baltasını saklıyordu. Cin Ali'nin bir işareti üzerine haydutlar Kâmil Bey'i yüzükoyun yere yatırdılar. İbrahim, zavallının yakalığını ve boyun bağını çıkararak ensesinden Kâmil Bey'in her tarafı sımsıkı bağlı,ağzı da tıkalı olduğu için ne bağırmasına, ne de kımıldanmasına imkân yoktu. Yalnız, başını oynatmaması için İbrahim ayağıyla kafatasına bastı ve Demir Halit'e gözüyle işaret etti.

Halit zavallı Kâmil Bey'e yaklaştığı zaman, haydutlar biraz geriye çekilmişler ve müthiş manzarayı seyretmeğe hazırlanmışlardı.
Herkesin sesi ve nefesi kesilmişti. Halit, parmaklarının ucuyla baltanın demirini ve gözüyle mazlumun ensesini muayene ettikten sonra bir adım daha yaklaştı.

Zavallı Kâmil Bey, nafile yere kımıldamağa ve kurtulmağa çabalıyordu. Halit baltayı ağır ağır havaya kaldırdı, bileklerine lazım gelen (20) kuvveti melekeyi temin etmek için baltayı biraz salladı ve tüyleri ürperten bir sükût içinde, bir dakikadan sonra, baltayı olanca kuvvetiyle Kâmil Bey'in ensesine indirdi.

Baltanın kafatasına temasından mütevellit bir "tak!" sesi çıktı ve zavallı Kâmil Bey'in başı gövdesinden ayrılarak yarım metre ileriye fırladı.

Haydutlar bir müddet afallaştılar, Halit de şaşırmamıştı. Titrek bir mumun ianesiyle aydınlanan bodrumdaki korkunç manzara hepsini aptallaştırmıştı. Cin Ali'nin ikazını üzerine harekete gelerek cesedi bodruma gömmeğe hazırlattılar.

Kırık bir ayine karşısında çehresini de biraz değiştirdikten sonra bağçeye çıktı, ahırların üstünden beş altı yanmış hane mesafesinde koştu ve sokağa çıktı.

Dikkatle baktığı zaman uzaktan polisleri görüyordu.

Biraz durdu, yapmak istediği şey oldukça mühimdi. Rolünü iyi oynadığı takdirde muvaffakiyet memul, aks-i hâlde felaket büyüktü.Kasaturasını tutarak, uzaktan polislere doğru koşmağa başladı.

Polisler, kendilerine doğru telaşla bir arkadaş gelmekte olduğunu görünce:

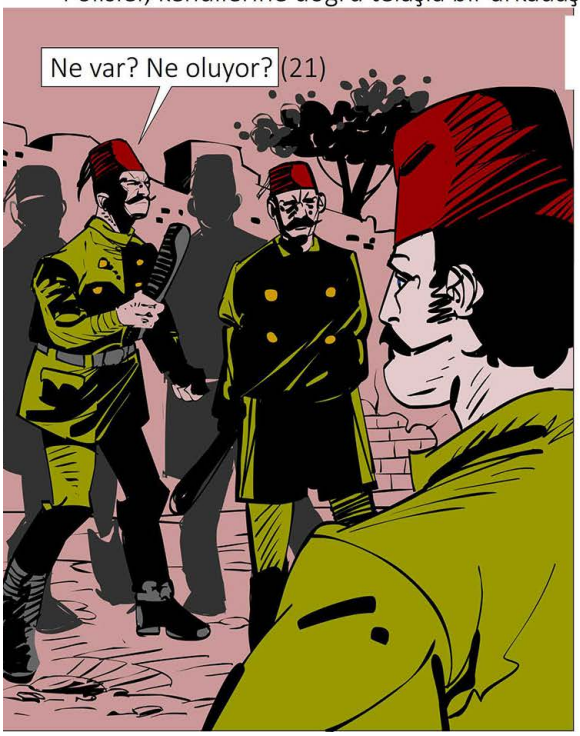

Diye haykırıştılar. Fakabasmaz Zihni polislere yaklaşarak pek mühim bir hadise zuhur ediyormuş gibi anlattı:

Atilla Bilgen

AL PACİNO İLE RANDEVU!

"Sıcak insanlar" demişti cep telefonunu cebine koyarken "arkadaşların selamını iletince buluşmak, gezdirmek için ısrar ettiler. Oğlun şahit, gerek yok dedim ancak dinlemediler." Belli etmek istemese de bu ilgiden memnundu. Kahvaltısını ederken aklı büyük ihtimalle onlardaydı.

Otelin okyanusa bakan terasında Devrimcibıyıklarıbeyzalaşmış Amca, oğlum ve ben, hep birlikte kahvaltımızı yapıyorduk. Herkes kendi düşüncelerine daldığında masaya bir sessizlik hâkimdi. Devrimcibıyıklarıbeyazlaşmış Amca, İstanbul'daki sendikacı arkadaşlarının verdiği numarayı sabah oğlum aracılığıyla aramış, öğleye doğru buluşmak için sözleşmişlerdi. "Sıcak insanlar" demişti cep telefonunu cebine koyarken "arkadaşların selamını iletince buluşmak, gezdirmek için ısrar ettiler. Oğlun şahit, gerek yok dedim ancak dinlemediler." Belli etmek istemese de bu ilgiden memnundu. Kahvaltısını ederken aklı büyük ihtimalle onlardaydı. Nasıl insanlarla karşılaşacağını, kırık dökük İngilizcesiyle anlaşıp anlaşamayacaklarını, nereleri gezeceklerini düşünüyor olmalıydı. Oğlum, ortamdan soyutlanmış, tüm dikkatini omletine vermişti. Tek kelime etmediğinden aklından geçenleri bilmeme olanak yoktu. Kahvem eşliğinde sigaramı içerken gözüm okyanustaydı. Güneş mavi göklerdeki tahtına olanca ihtişamıyla yerleşmiş, pervasızca esen tatlı bir rüzgâr seyrek saçlarımı havalandırıyordu. Soluduğum iyot kokulu havayı içime çekerken başımın üstünde beyaz martılar uçuşuyordu. Denizin kokusu, martıların sesi, kahvaltılarını yapanların konuşmaları, çatal bıçak sesleri birbirlerine karışmıştı. Şu an burada olduğum için şükrederken, elinde dosyası ile rehberimiz yanımıza geldi ve en sevimli haliyle bugünkü programımızı açıkladı. Klasik Amerikan arabalarıyla konvoy oluşturup şehri gezecek, ardından Ernest Hemingway'ın Havana'yı tepeden gören La Vigia çiftliğindeki evi La Finca'yı ziyaret edecekmişiz. Kendinden emin bir

şekilde "Geliyorsunuz herhalde. İsimlerinizi işaretliyorum. Unutmayın saat on bir de otelin önünde buluşuyoruz." dedi ve yanıtımızı beklemeden dosyadan bir kâğıt çıkartıp isimlerimizin üzerine işaret koydu. İşi oldubittiye getiren tavrı hoşuma gitmemişti. Ekşi bir meyve yemiş gibi yüzümü buruşturup fiyatını sordum. Bedeli yüz on Euro'ymuş! Ama dediğine göre yapılan hizmete göre fiyat çok ucuzmuş! Zira ikişer kişiye bir araba düşüyormuş ve fiyata yerel restoranda alacağımız öğle yemeği de dâhilmiş. Devrimcibıyıklarısararmış Amca başını olumsuz anlamda iki yana sallayarak "Beni yazmayın. Gelmiyorum." dedi. Bunun üzerine rehber bakışını üzerime yöneltti. Fiyatı abartılı bulmuştum. Kibarca teklifini reddettim. Oğlum, rehber uzaklaşana kadar sessizce bekledi, ardından sebebini sordu. "Çok fiyat çekti be oğlum." dedim. Sesini çıkartmadı ama hayal kırıklığına uğradığı her halinden belliydi. Onu neşelendirmek amacıyla "Amcamız bıyıklarını değirmende ağartmadı, reddettiğine göre bir bildiği var." diye takıldım

"Yanılıyorsun baba. Randevusu olduğu için gitmiyor."

Bunu duyunca ağız dolusu bir kahkaha attı ve "Delikanlı haklı, ama randevum olmasaydı yine de gitmezdim evlat." dedi.

"Neden?" diye sordu oğlum.

"Bak evlat Küba'dasın. Kendini sömürtmemeyi bari burada öğren!"

Oğlum sorgulayan bakışlarını üzerine yöneltince "Her teklife körü körüne atlama evlat. Önce araştır, sorgula, mantık süzgecinden geçir, aklına yatarsa kabul et. Bu dediklerim yaşam felsefen olsun. Gelelim rehberin sunduğu teklife. Baban haklı. Fiyat bence de fazla. Bahsettiği araba turunu dün tek başıma yaptım. Duraktaki taksilerle pazarlık yapınca yirmi beş Cuc'a razı oldular. Ama diyeceksin ki işin içinde çiftlik gezisi de var. Onu da bir araştıralım. Daha önce bahsettiğim gibi buraya gelmeden önce Küba ile ilgili ciddi araştırma yaptım. Kitaplar okudum, daha önce burayı ziyaret edenlerle birebir konuştum. Çiftliğe otobüsle gitmek mümkünmüş. Yanlış hatırlamıyorsam p2 veya p7 hatlarını kullanmak gerekiyormuş. Niyetiniz varsa soruşturup doğrusunu öğrenirsin. Otobüsle gidiş dönüş adam başı sadece iki Cuc. Tabi ki durakta bir süre bekleyecek, inince de biraz yürüyeceksiniz. Yürürsünüz, zira benim gibi ihtiyar değilsiniz. Dün mutlaka bir yerlerde yenmek yemisinizdir. Fiyatlar üç aşağı beş yukarı belli, ikiniz içki dâhil en fazla otuz Cuc verirsiniz. Bu durumda cebinizden elli dokuz Cuc çıkar. Rehber ise adam başı yün on Euro istedi. Şimdi söyle bakalım evlat, bu parayı vermek akıl karı mı?"

"Elbette değil."

"Şunu da asla unutma

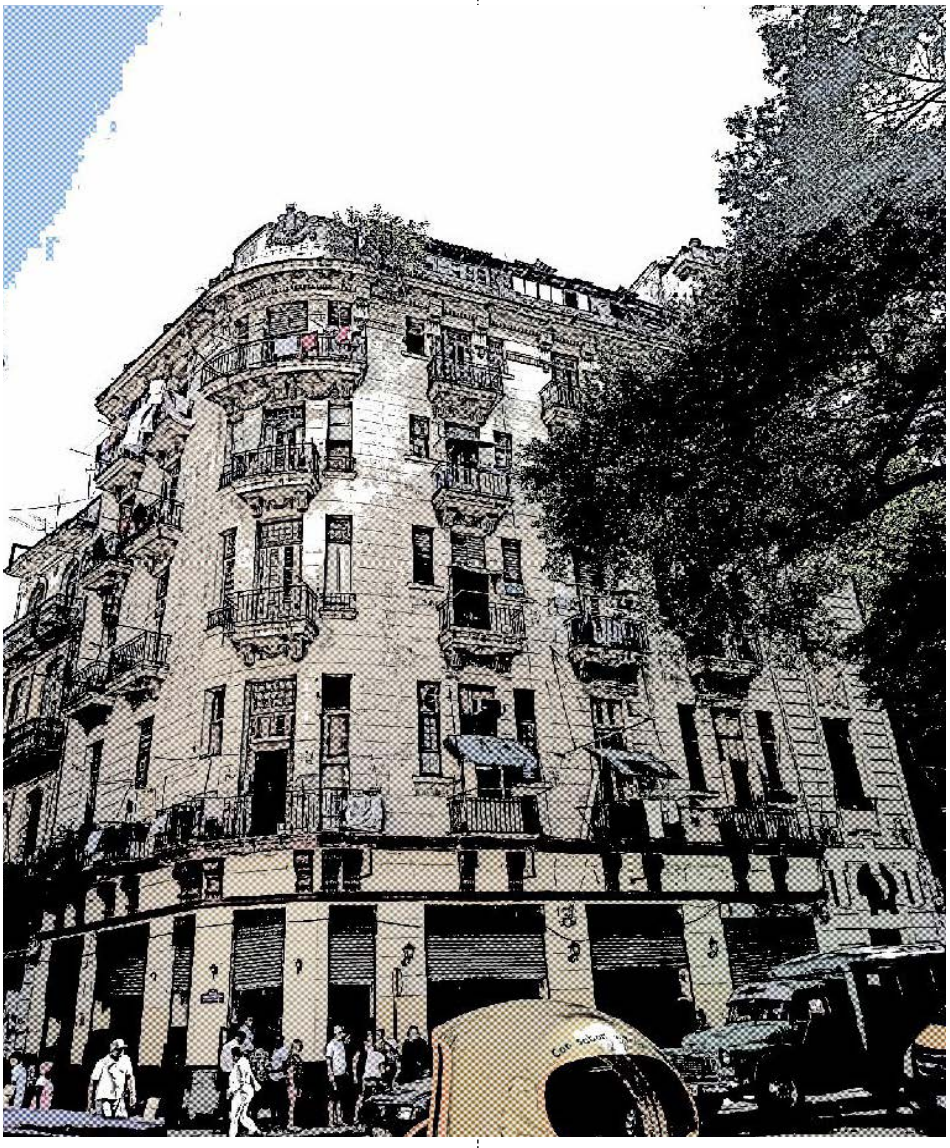

evlat, kapitalist düzen bilinçli insan sevmez. Okumaman, araştırmaman için sundukları teklifleri allayıp pullarlar. Hayatın boyunca paketin ambalajına değil içeriğine bak. Ama yok ben uğraşamam, ne derlerse kabul ederim diye düşünüyorsan ilk adımı şimdi at ve git rehbere adını yazdır."

"Söylediklerinizden sonra böyle bir şey yapmam için deli olmam lazım."

Düşüncelerini konuşarak iletmiş, karşısındaki genç dimağı bir şekilde etkilemeyi başarmış, bakış açısını elinden geldiğince değiştirmişti. O mutlulukla gülümseyince, ağzını örten uzun bıyıklarının arasından ince dudakları aralandı ve ortaya sararmış dişleri çıktı. Gözlerini oğlumdan ayırmadan "Serde öğretmenlik olunca insan bildiklerini anlatmadan susmak bilmiyor. Başını ağrıttıysam kusura bakma evlat."dedi.

"Ne demek, aksine hoşuma gitti."

"O zaman istersen okuduğum kadarıyla çiftlik hakkında da biraz malumat vereyim. Bu sayede gittiğinizde etrafınıza daha bilinçli bakarsın."

"Sevinirim."

"Hemingway yazdığı "Çanlar Kimin İçin Çalıyor" romanının sinema telifinden kazandığı parayla, neredeyse bir hektarlık araziye sahip La Vigia çiftliğinde, sekiz yüz elli metre kare büyüklüğünde, çok pencereli, büyük balkonlu, iki katlı şirin bir evi, yani La Finca'yı almış. Evin yanında ve arkasında küçük bir tropik orman, üzerinde tahta köprüsüyle küçük bir gölet, devasa bir yüzme havuzu ve sebze bahçesi bulunuyormuş. Ölümünden sonra bu tarihi binayı eşi Küba hükümetine hediye etmiş. Günümüzde müze olarak kullanılan evde, yazarın Afrika'da vurduğu hayvanların dondurulmuş başları, devasa kütüphanesi, otuzlu yıllara ait boğa güreşi afişleri, savaş muhabiriyken giydiği üniformalar ve eserlerini ölümsüzleştirdiği yazı masası ve daktilosu varmış. Varmış diyorum zira ziyaretçilerin sadece bahçesini gezmesine izin veriyorlar. Bugüne kadar tek bir istisna, Gorbaçov için olmuş. Çok sayıda köpek ve kedi beslermiş. Köpeklerine öyle düşkünmüş ki, ölen dört köpeği için bahçesinde mezar yaptırmış. Meşhur yatı Pilar'ı merak ediyorsanız, bahçesindeki büyük hangara uğramanızı tavsiye ederim Havana'nın 10 km doğusunda yer alan Cojímar Kasabası'nın da hayatında büyük anlamı olduğunu söylemeliyim. Balıkçılığı çok sevdiğinden oradaki balıkçılarla sıkı dostluklar kurmuştur. "İhtiyar Balıkçı ve Deniz" adlı romanının ilham kaynağı işte bu kasaba, kahramanı ise az önce belirttiğim gibi yatın kaptanıdır. Sadece bahçeyi görmek, evin fotoğraflarını

dışarıdan çekmekle mutlu olacaksanız, gidin derim. Ama içini göremeyeceksem ne işim var orada diye düşünüyorsanız, boşa vakit kaybetmeyin."

Oğlum, aklımdan geçen düşünceleri sezmişçesine "Yazarın masasını, daktilosunu görmedikten sonra, gitmek anlamsız." dedi. Söylediklerini onaylamamın ardından Devrimcibıyıklarısararmış Amca, randevusuna gitmek için yanımızdan ayrıldı. Önümüzde koca bir gün vardı ve ne yapacağımız konusunda kararsızdık. Oğlumla bu konuyu tartışırken Kıvırcıksaçlıesmer Abi eşiyle kahvaltı salonuna girdi. Bizi görünce gülümseyip selam verdi ve "Tura katılmıyor musunuz?" diye sordu. Olumsuz anlamda başımı sallayınca "Aynen." dedi. Ardından ne yapacağımızı sordu. "Kararsısız." diye yanıt verince "buraya gelmeden önce bir arkadaşım National Hotel'e görmemizi önermişti. Kahvaltıdan sonra rotayı oraya çevireceğiz. İsterseniz sizde oraya gidin." dedi.

"Bu otel "Baba 2" filminin çekildiği yer değil miydi?"

"Aynen."

"Nasıl gideceksiniz? Taksiyle mi?"

"Yok canım. Haritaya baktım, iki kilometre uzaklıktaymış. Hanımla yavaş yavaş yürürüz."

Onlar yürüyecekse biz hayda hayda yürürdük! Oğluma döndüm "Bak şimdi anımsadım, Al Pacino ile National'de randevum vardı! Kımıl zararlısı gibi oturacağına, ayaklan da adamcağızı bekletmeyelim!" dedim. Terastan çıkıp lobiye giderken oğlum "Yerini bilmiyoruz, istersen resepsiyona bir sorayım. Haritada işaretlesin öyle gidelim."dedi. Özgüveninin olmamasına sinirlenmiştim. "Ulan hiç mi yön duygun yok? Gideceğimiz yer sahil yolunda! Otelden çıkınca dümdüz gidip sola döndük mü denizi göreceğiz. Oradan sağ yaptığımızda hop diye otele varacağız. Şimdi düş önüme de geç kalmayalım randevuma!" dedim.

"Madem bu kadar eminsin, gidelim."

Yürüdük, bir süre sonra sola döndük. Aradan dakikalar dakikalar geçti, ama lanet olası deniz bir türlü gözükmedi! Oysa dün sabah taksiyle gittiğimizde fırt diye sahil yoluna çıkmıştık! Oğlumun söylenmesini önlemek amacıyla, aklımda kaldığı kadarıyla Baba 2 filmini anlattım.

"Devrimcibıyıklarıbeyazlaşmış Amca'mız "Gideceğin yer hakkında önceden bilgi sahibi olmalısın." demişti. Vardığımızda etrafına trene bakar gibi bakmaman için söyleyeceklerimi can kulağıyla dinle. Bu devam filmi Mario Puzo'nun romanından uyarlanmıştır ve Francis Ford Coppola'nın çekmiştir. Al Pacino yani Michael Corleone, yatırım yapmak, yani bir anlamda mafya liderleri arasında paylaştırılan Havana'dan hakkına düşeni almak için buraya gelir. Şehri tepeden gören otelin terasında çekilen sahne efsanedir. Mafya liderleri, Havana Konferansı diye anılan toplantıda, Küba'yı nasıl pay edeceklerini aralarında tartışırlar. Sonlara doğru siyahî bir garson tekerlekli masayla pasta getirir. Bak burada garsonun siyahî olması önemlidir, yönetmen ezilen Küba halkına bir gönderme yapmaktadır. Neyse gelelim can alıcı noktaya. Garson pastayı bıçakla keseceği sırada liderleri yaşlı kurt buna engel olur ve dikkatleri pastanın üzerindeki Küba haritasına çeker. Pasta kisvesi altında anlatılmak istenen Küba'nın Amerikalı mafya kodamanlarınca paylaştırılmasıdır."

"Sonra ne olur?"

Kaybolmamızı unutup dikkatini filme vermesiyle bir nebze olsun rahatlamıştım. O keyifle "Ne mi oldu? Fidel devrim yaptı! Al Pacino da kıl payı kurtularak Amerika'ya kaçtı. O günden beri de bu topraklara adım atmadı. Ama şimdi burada olduğumu duyunca yeminini bozdu ve benimle buluşmak üzere geri döndü!"dedim.

"Bu arada farkında mısın bilmem, iki kilometre çoktan bitti. Bırak oteli hala deniz ortada yok! Doğru yolda olduğumuzdan gerçekten emin misin?"

Konuyu unutturmak için harcadığım onca emek demek boşunaydı! Film biter bitmez yine aynı konuya dönmüş, kaybolmayı istemişim gibi beni sorguluyordu. Sinirlenmem sadece aramızdaki gerginliği artıracaktı, bu yüzden zoraki bir şekilde gülümseyip "Elbette değilim! Ama normal şartlar altında hava basıncı yedi yüz altmış mm cıva basıncıysa, sahil yolunun bu yönde olması kaçınılmazdır! Bozma moralini. Bahse girerim ki köşeyi dönünce karşımıza deniz çıkacak. Sakın

şaşırma!" dedim.

Şaşırmadı, çünkü köşeyi dönünce yol aynen devam etti! Oğlum da, bana olan inancını kaybedip karşılaştığı insanlardan yardım istedi. Ne var ki National Otel'e gitmeye çalıştığımızı öğrenen herkes, yolu tarif edeceğine taksiye binmemizi öneriyordu. Hatta biri, bize sormaya gerek görmeden yoldan geçen bir taksiyi durdurdu. Turist olduğumuzdan akılları sıra bizi kazıklayacaklardı! Ancak hesaba katmadıkları konu; Türk olmamızdı! Ülkemizde önümüze çıkan herkes bizi kazıkladığından bu numaralara karnımız toktu! Durdurduğu taksiye devam etmesini işaret edip adama "Bırak taksiyi gringo, otel nerede onu söyle!" diye sordum.

Türkçe konuştuğumdan bir şey anlamayıp yüzüme şaşkın bir edayla baktı. Onunla uğraşmak istemediğimden adamı kendi haline bırakıp oğluma döndüm ve "Kurda ensen neden kalın diye sormuşlar, National Otel'i kendim bulduğumdan demiş. Düş önüme." dedim.

Öğlen sıcağı altında üç kilometre daha yürüdük, terden yapış yapış olmamıza rağmen bizi serinletecek deniz bir türlü kendini göstermedi. Ama kesinlikle yaklaşmış olmalıydık, zira Kıvırcıksaçlıesmer Abi iki kilometre uzakta demişti! Yoksa farkında olmadan yanlış yöne mi sapmıştık. Ayaküstü hemen durum tespiti yaptım. Doğru yolda olduğumuza karar verdim, zaten başka da şansım yoktu! Karşımıza bir güvenlik görevlisi çıkınca, oğlum yanına gitti ve kırık dökük İspanyolcasıyla onunla bir şeyler konuştu. Dikildiğim yerden dilim dışarı sarkmış vaziyette onları seyrettim, yanıma gelince de "Eeeee? Neredeymiş lanet olası deniz?" diye sordum.

"Dediğine göre ileride bir tünel varmış. Oradan geçin sonra yine sorun, ama en mantıklısı taksiye binmeniz dedi"

Ya Kübalılar bir halt bilmiyordu ya da Kıvırcıksaçlıesmer Abi! Milliyetçilik damarım tuttuğundan memleketlime güvendim ve taksi yerine tüneli aramaya koyulduk. Yeni motivasyon azmimizi artırmıştı artırmasına, ama bu sefer de tüneli bulamıyorduk! Otelden ayrıldığımızdan beri aradan iki saat geçmiş, sıcaktan bunalmış, terden ölmüş, yürümekten dizlerimizdeki derman bitmiş ancak hedefe ulaşmayı bırak, yaklaşmamıştık bile. Bu kadar çabadan sonra pes edip taksiye binmek ise resmen aptallıktı. Bu yüzden yürüdük sorduk, tekrar yürüdük tekrar sorduk. Hepsi ağız birliği etmişçesine tünel diyordu başka bir şey demiyordu. Sonunda yol bitti ve karşımıza tünel yerine alışveriş merkezi çıktı! Belki de tünel alışveriş merkezinin altından

geçiyordu! Bu düşünceyle içeri girdik. Geçmiyormuş! Kapıdaki görevli, sağa dönüp devam etmemizi söyleyince bir kez daha Yürü oğlum!" dedim.

"Özgüvenine hayranım!"

Durup dururken oğlumdan böyle bir iltifat almak haliyle hoşuma gitmişti. Ne var ki daha kabarmama fırsat kalmadan son noktayı koydu: "Hiçbir şey bilmeden bilir gibi yürüyorsun ya, hayranım sana! Sahi bu cesaret nereden geliyor?"

Tabi ki cehaletimden geliyordu! Düşüncemi kendime saklayıp "Boş boş konuşacağına sağına soluna iyi bak. Taksi görürsen durdur." diye fırça attım.

Oğlum da pes etmiş olmalıydı ki, ilk defa sözümü ikiletmeyip etrafına bakındı. O ana kadar sürekli yanımızdan korna çalarak geçen taksiler, binmeye karar verdiğimiz sırada, intikam alırcasına bizden saklanıyorlardı. Ortalıkta bırakın taksiyi, oyulmuş Hindistan cevizi görüntüsünde, sürücüyle birlikte üç kişinin zor sığdığı, sarı renkli, sevimli, havadar cocco'lar bile yoktu! Kaldığımız otel yakın olsaydı hemen geri dönecektik ne var ki yedi kilometre gerimizde kalmıştı! Mecburen ter içinde yürümeye devam ettik. Hiç beklemediğimiz sırada, caddede yol alan araçların içine girip gözden kayboldukları tünel, ufukta gözüktü. Uzun yıllar adada mahsur kalan kazazedelerin, kendilerini kurtaracak gemiyi görmeleri gibi sevinçle yerimizde zıpladık ve adeta koşarak oraya yöneldik. Bir süre tünele nasıl ineceğimizi araştırdık, merdivenleri bulunca aşağıya inip egzoz kokulu tünele ulaştık. Dirseğimizle ağzımızı burnumuzu örterek yaklaşık beş yüz metrelik yolu sabırla yürüdük ve tünelin sonunda nihayet karşımıza deniz çıktı! Yorgunluktan bitap olduğumuzdan soluklanmak amacıyla durup okyanusu seyrettik.

"İyi ki annem bizimle gelmemiş." dedi oğlum aklımdan geçenleri bilircesine.

"Haklısın. Yanımızda olsaydı söylenmelerinden dolayı kaybolmamızın keyfini bile yaşayamayacaktık!"

Okyanusa ulaşmamız dokuz kilometre sürmüş olmasına karşın henüz ortalıkta otele benzer bina yoktu. Eski Havana sağımızda kaldığından oraya yöneldik. Ufukta üç büyük bina gözüküyordu. Onlardan biri kesinlikle National'dir diye düşünüp adımlarımızı hızlandırdık. Değilmiş! Güneş artık tam tepemizdeydi ve bırakın yürümeyi nefes almakta zorlanıyorduk. On ikinci kilometreye ulaştığımızda, pes ettik! Artık ne Al Pacino umurumdaydı ne National Otel.

Hayattan bezmiş vaziyette etrafımıza bakınırken sağımızda alışveriş merkezine benzeyen bir bina, önünde de coco taksilerin beklediğini gördüm. Çölde vaha bulmuşçasına birine koştum ve sıcaktan kuruyan dudağımı dilimle ıslatarak National Otel'e kaç para istediğini sordum.

"On iki Cuc"

Akşam merkezden otelimize on Cuc vermiştik. Bugün on iki kilometre yürümüş olmamıza karşın, bu kadar para istemesi saçmaydı. Kendimi tutamayarak "Çüşşş!" dedim. Çüş kelimesi evrensel olduğundan anında beşe düştü. Boş boş baktığımı görünce "Three" dedi. Oğluma gelmesi için elimi kaldırdığım sırada, patlıcan derisi gibi mor renkli, üstü açık, gıcır gıcır elli sekiz model bir Chevrolet yanımıza park etti. Güzelliği karşısında nefesim tutulmuştu. Ayaküstübizikazıklmayaçalışan Gringo'yu kendi haline bırakıp oraya yöneldim ve araçtan inen Güleçyüzlüsevimliesmer Şoför'e Havana turu yapıp yapmadığını sordum. Olumlu yanıt verince fiyatı sordum. Bir saat için elli Cuc istedi, otuz Cuc'a el sıkıştık. Oğlum öne, ben arkaya binince torpido gözünden Havana'nın turistik yerlerini gösteren bir harita çıkartıp nerelere gitmek istediğimizi sordu. Cem Yılmaz gibi "Everything little little into the middle" dedim. Şaşkın şakın yüzüme bakınca "Kafana göre takıl biladel. Ama sonra bizi National'e bırakacaksın." dedim.

"Orada mı kalıyorsunuz?" diye sordu.

Olumsuz yanıt verip gezmek için gitmek istediğimizi söyledim. Anladım anlamında başını sallarken nerede kaldığımızı ve oradan beri yürüdüğümüzü belirttim. Bu sözümü duyunca kontağı çevirmeyi bırakıp şaşkın bir vaziyette bana döndü ve "Şaka yapıyorsunuz. O kadar yol yürünmez." dedi."

"Biz Türk'üz. Bu kadar yol bize az bile!"

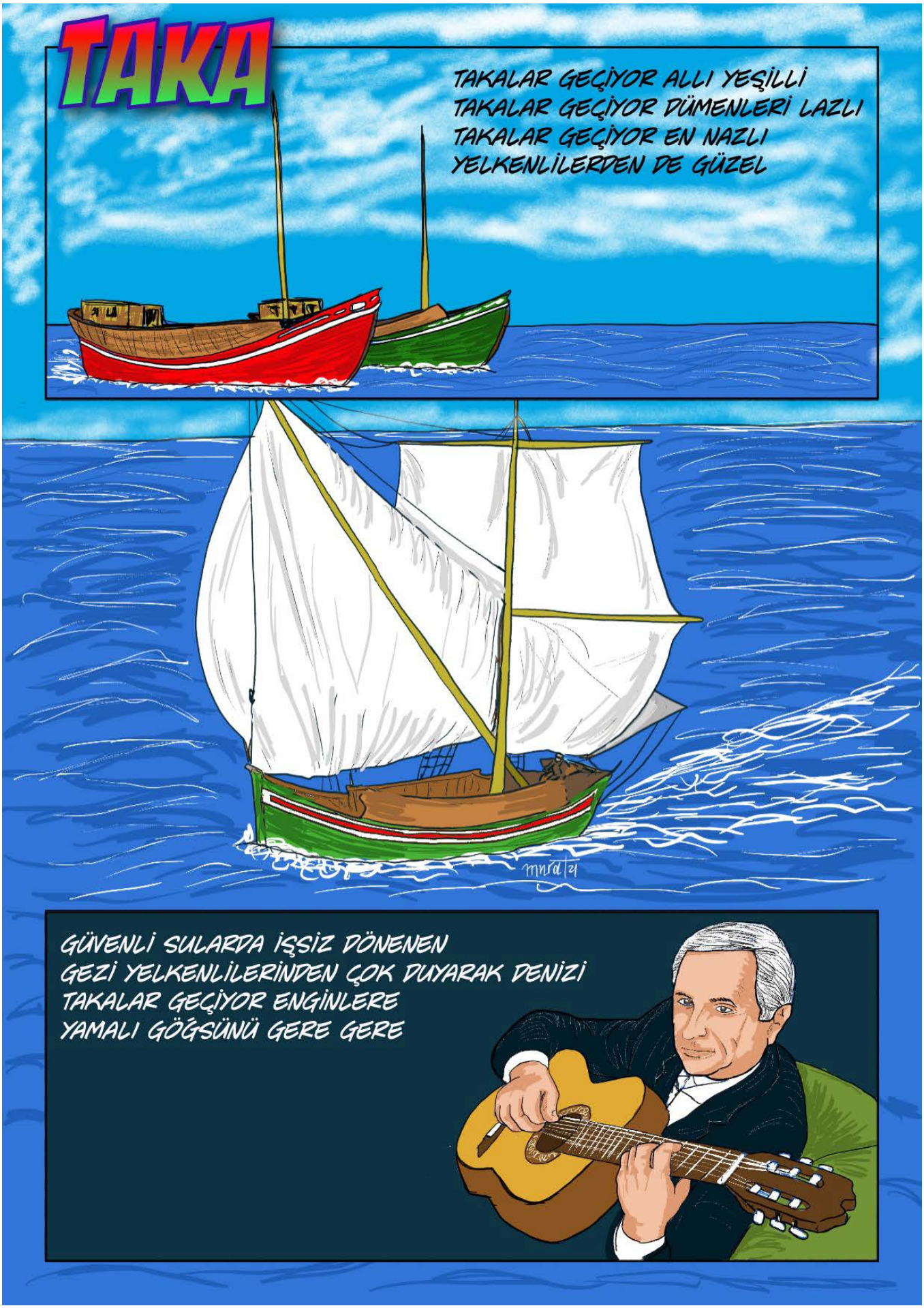
TAKA
TAKALAR GEÇİYOR ALLI YEŞİLLİ
TAKALAR GEÇİYOR DÜMENLERİ LAZLI
TAKALAR GEÇİYOR EN NAZLI
YELKENLİLERDEN DE GÜZEL
GÜVENLİ SULARDA İŞSİZ DÖNENEN
GEZİ YELKENLİLERİNDEN ÇOK DUYARAK DENİZİ
TAKALAR GEÇİYOR ENGİNLERE
YAMALI GÖĞSÜNÜ GERE GERE

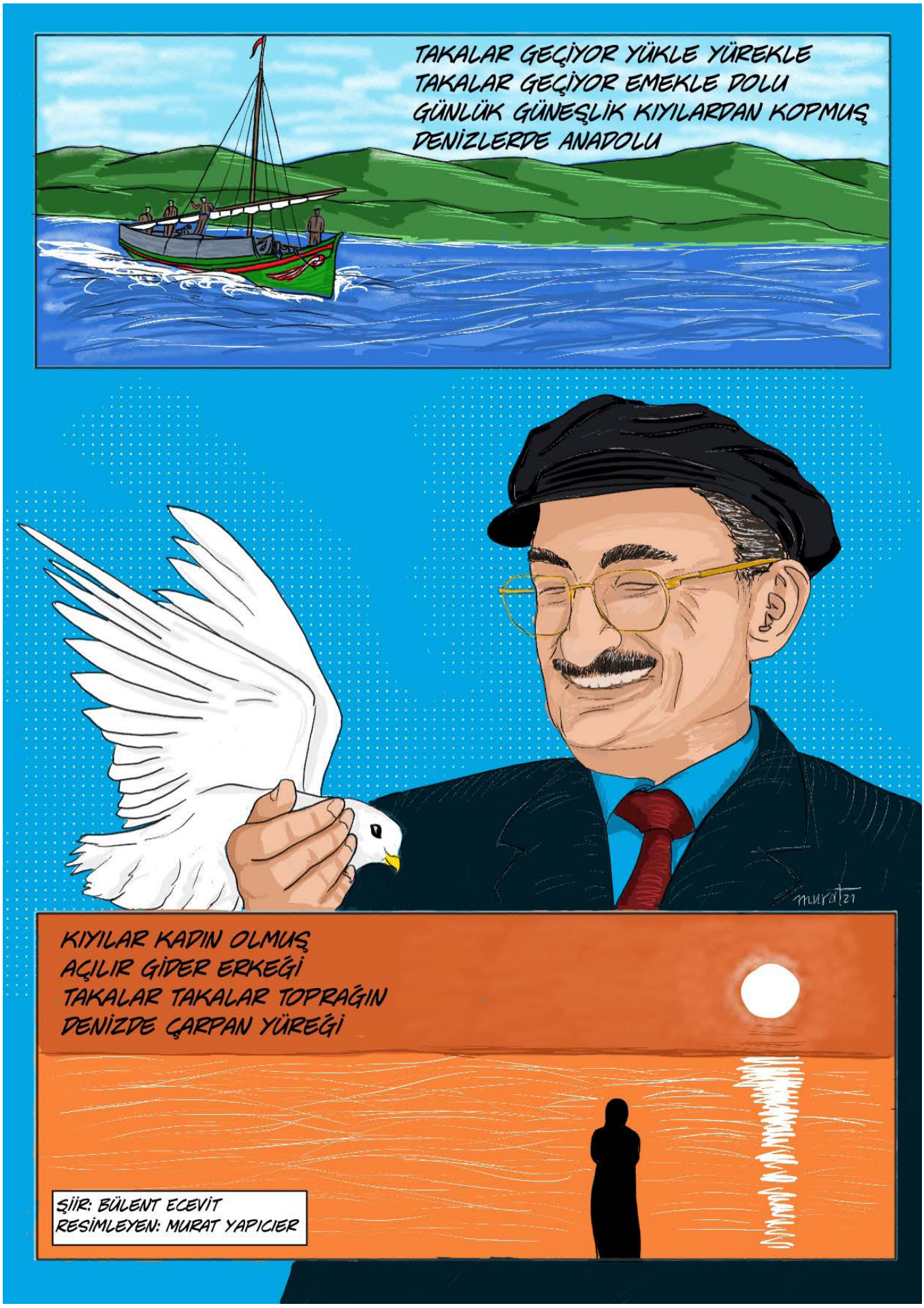
TAKALAR GEÇİYOR YÜKLE YÜREKLE
TAKALAR GEÇİYOR EMEKLE DOLU
GÜNLÜK GÜNEŞLİK KIYILARDAN KOPMUŞ
DENİZLERDE ANADOLU
KIYILAR KADIN OLMUŞ
AÇILIR GİDER ERKEĞİ
TAKALAR TAKALAR TOPRAĞIN
DENİZDE ÇARPAN YÜREĞİ
ŞİİR: BÜLENT ECEVİT
RESİMLEYEN: MURAT YAPICIER

Dr. Sibel Çelikel

İNTERNET VE SOSYAL MEDYA KULLANMA ALIŞKANLIKLARININ GENÇLERİN DİL TUTUMLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

. Makalenin amacı günümüzde sosyal medya kullanımının özellikle gençler üzerindeki etkilerini tespit etmektir. Sosyal medya üzerinden konuşma dile geçen "stalklamak ", "trollemek ", "like etmek" gibi sözcüklerin oluşum aşamaları belirlenmiş ve gençlerin sosyal medyadan etkilenmelerinin olumlu mu olumsuz mu olduğu konusunda bir sonuca varılmaya çalışılmıştır.

Özet

Bireylerin kullandıkları kelimeler onların bilinç altını ve düşünme şekillerini belirler. Bu sebeple yeni bir dil öğrendiğimizde o dili ana dili olarak kullanan toplumun düşünme biçimine de hâkim oluruz. Dil, yüzyıllar boyu gen şifrelerimizde kodlanmış olan duyuş, düşünüş ve hayatı algılama şeklimizin mükemmel bir şekilde aktarımını sağlar. Hal böyle olunca gençlerimizin diline girmekte olan kelime ve kelime gruplarını yakından takip etmeliyiz. Zira toplumsal kimliğimiz gelecek nesillere bu kelimelerle aktarılacak. Makalenin amacı günümüzde sosyal medya kullanımının özellikle gençler üzerindeki etkilerini tespit etmektir. Sosyal medya üzerinden konuşma dile geçen "stalklamak ", "trollemek ", "like etmek" gibi sözcüklerin oluşum aşamaları belirlenmiş ve gençlerin sosyal medyadan etkilenmelerinin olumlu mu olumsuz mu olduğu konusunda bir sonuca varılmaya çalışılmıştır. Sosyal medyanın dil üzerindeki etkilerini inceleyen özgün bir tutum ölçeği hazırlanarak Lüleburgaz Anadolu Lisesindeki tüm öğrencilere uygulanması sağlanmıştır. Bu doğrultuda çıkan tablolar üzerinden sonuçlara varılmıştır.

Giriş

Almanyadaki görevimin ilk yılını tamamlayıp yurda döndüğümde sokakta yanımdan geçen gençlerin söylediklerine kulak verdim. "trolledik." "stalkladık" gibi daha önce duymadığım bazı kelimeler kullanıyorlardı ve ben onların ne demek istediklerini anlamıyordum. On dört yaşındaki yeğenime bu kelimelerin anlamlarını sordum ve

[1] Türk Dili Kurumunun 2017 Türk Dili kapsamında düzenlediği "Dilimiz Kimliğimizdir" konulu makale yarışmasında Kırklareli ili çapında birinciliğe layık görülmüştür.

[2] İngilizce "gizlice sokulma" anlamına sahip olan "stalk" sözcüğüne Türkçe isimden fiil yapım eki getirilerek türetilmiş olan "stalklamak" sözcüğü gençler arasında "birisini veya bir şeyi internet üzerinden gizlice araştırmak" anlamında kullanılan bir fiildir.

[3] İnternet ortamında ortaya çıkan bu tabir günümüz gençleri arasında "doğru olmayan bir şeyi ortaya atmak, kandırmak, şaka yapmak" anlamına gelecek şekilde konuşma diline yansımıştır.

bana açıkladı. Daha sonra buna benzer kelimeleri açıklamaya devam etti. Sayısı oldukça fazlaydı. Bu değişimin hızı şaşırtıcıydı. Dil, değişken bir canlıdır. Bunu her zaman söyleriz ama bir yıl gibi kısa bir sürede gençlerin tam olarak ne demek istediklerini bağlamdan bile çıkaramadığımız bir konuşma dilinin oluşumuna neden olacak kadar dillerini etkilemiş olan ne idi? Bir çeşit "gençlik argosu" diye tanımlayabileceğim, kendilerine özgü, yetişkinlerin anlamakta zorlanacağı bir dil oluşturmuşlardı. Bu durum beni bilimsel bir meraka sürükledi. Bunu bir proje halinde incelemeye karar verdik. Şöyle ki gençlerin dil tutumlarını çözümleyebilmek için kendilerine başvuracak, onların dilsel alışkanlıklarının farkında olmalarına yardımcı olacaktık. Projemiz sırasında dilimizi bu kadar hızlı değiştiren unsurun akıllı telefonlarımızdaki bazı uygulamalar, sanal oyunlar, sosyal medyadaki konuşmalar kısacası bu değişimin sorumlusunun internet kullanımı olduğunu fark ettik.

İnternet, Dili Nasıl Etkiliyor?

İnternet teknolojisiyle bütünleşen medya günümüzde önüne geçilemeyecek büyük atılımlar içerisindedir. Alışılagelmiş bir düzen içerisinde bireylere aktarılan materyaller artık yeni medya aracılığıyla kullanıcılara sunulmaktadır. Yeni medyayı tanımlayacak olursak; özellikle sürekli gelişen bilgisayar teknolojisiyle birlikte geleneksel mecraların çok yönlü ve sayısal mecralara dönüşmesi ve teknoloji aracılığıyla gelişen etkileşimli medya alternatifleridir. (Misçi, 2006: 128) Her ne kadar tanımda alternatif olarak nitelendiriliyor olsa da günümüzde yeni medya neredeyse rakipsiz bir duruma gelmiştir. Cep telefonları, sayısal kameralar, CD-ROM ve DVD gibi sayısal içerik taşıyıcılar, set üstü cihazların hepsi yeni medyanın sunduğu kitle iletişim araçlarıdır. İnternet aracılığıyla iletişimin kolay, bir o kadar da ucuz bir hal almasıyla birlikte başlı başına bir dönüşüm yaşanmış ve sosyal medya adını verdiğimiz bir kavram ortaya çıkmıştır. (Kırık, 2012)

İnternet dili kullanım alanı olarak daha çok teknik bilgi ve bereciye dayanması yönünden ayrıcalıklar taşımaktadır. Kısaltmalar kullanarak yeni bir dil oluşturması, kendine has jargonlar kullanmaya başlaması, smiley gibi harf yerini alacak simge kodlarının geliştirilmesi internet dilinin iletişim alanında açtığı yepyeni boyutlara örnek teşkil etmektedir (Çakır ve Topçu, 2005:95). Bugüne kadar gerçekleştirilen birçok araştırmada internetin dil üzerine etkileri incelenmiştir (Merchant, 2001; Obrien,Moje, Stewart 2001; Çakır ve Topçu, 2005; Aksüt,Batur, Avşar, 2006; Yaman ve Erdoğan, 2007,Kırık, 2012). Bu çalışmalarda genellikle internetteki sohbet ortamlarının bir yazı dili değil de daha çok konuşma dili özellikleri taşıdığından, dilde "en az emek kanunu" gereği birtakım kısaltmalar veya semboller kullanıldığından kısacası internetteki yazı dilinin standart dilin ölçütlerinden ne yönde ve ne ölçüde kaydığından bahsedilmektedir.

Bu tür çalışmaların değindiği bir diğer konu ise internette İngilizcenin baskısıdır. Bu çalışmalarda Türkçe harflerin kullanımında başlayan özensizlik gereği Türkçesi olan terimlerin bile İngilizce'lerini kullanma özentisine dönüşmesi (Öner, 2006:257), bazı dillerdeki karakterlerin elektronik posta adreslerinde kullanılamaması (Tarcan, 2006:6), sosyal, ekonomik, teknolojik ve kültürel alanda yaşanan gelişmelerin internet aracılığı ile hızla yayılmasının dilimize yabancı dillerden yoğun bir sözcük ve terim akışına neden olması (Taşkın ve Üsküplü, 2004:2) gibi konulara değinilmiştir. Birçok araştırmacı bunu bir "bozulma" veya "yozlaşma" olarak değerlendirmektedir.

Bizim araştırmamız ise internet kullanımı sırasında

oluşan ve yayılan birtakım dilsel öğelerin sözlü dile yansımış olanlarını incelemektedir.

Bu Dilsel Öğelere "Gençlik Argosu" Denebilir Mi?

Geniş anlamıyla argo, ortaklaşa kullanılan ölçünlü dilin dışında kalan her türlü kullanımdır. Günay Karaağaç Dil Bilimi Terimleri adlı eserinde toplum ile çatışan bireylerin dillerinin argolaşmaya başladığından bahseder. Yazar bu gizli dili bir tür toplumdan kaçış veya başkaldırı olarak değerlendirir. (Karaağaç 2013:148-149) Günümüz gençlerinin dilinde de mevcut sosyal yapıyı umursamadığını gösteren dilsel öğelere rastlanmaktadır. Bu sebeple internet yoluyla oluşan ve yayılan dil için "gençlik argosudur" diyebiliriz.

Teknolojinin hızla hayatımıza girmesiyle gençlerin özel dillerinde yeni söz kalıplarının eklenmesi kolaylaşmıştır. Örneğin bir ölçü ifade etmek için "bir tık, iki tık…" şeklinde birimler kullanmak, bilgisayarın hayatımıza girmesiyle dilimize girmiştir. Dilimizdeki bu söz kalıbı "tıklamak" sözcüğünden daha eski olamaz. Günümüz gençleri bir nesnenin değerini ölçerken veya iki öğe arasında karşılaştırma yaparken bilgisayarlarındaki farenin tıklama sayısına gönderme yaparak "Bir tık daha iyidir." şeklinde cümle kurmaktadır.

Yazımızın başından beri "gençler" tabirini kullanmamızın sebebi özellikle teknolojik araçlar yoluyla oluşan ve yayılan argonun "ergen" diye tabir edebileceğimiz lise çağındaki 14-17 yaş aralığındaki öğrenci gruplarında daha sık rastlanmasıdır. Günay Karaağaç "Dil Bilimi Terimleri" adlı eserinde "kapalı grup argosu" maddesi altında yatılı okulda okuyan öğrencilerin özel dillerini kast ederek bir "öğrenci argosu"nun varlığından bahseder ancak "gençlik argosu" terimine yer vermez. (Karaağaç 2013:150) İnternet dili ise kapalı bir grup değildir, herkese açıktır ancak interneti daha çok gençler kullanmakta olduğu için bu özel dil gençler arasında yaygınlık kazanmaktadır.

Söz konusu internet olduğunda kullanıcı istatistikleri incelendiğinde genç kesim ön plana çıkmaktadır. Çünkü yetişkinler bilgisayar teknolojisiyle geç tanıştıklarından dolayı internet teknolojisine de o denli yabancıdırlar (Kırık, 2010: 198). Sosyal paylaşım ağlarının alt yapısını da internet oluşturduğuna göre bu ağlarda gençlerin daha aktif yer alacağını söylemek pek de yanlış olmayacaktır. Ancak bu durum sosyal paylaşım ağlarında yetişkinlerin var olmayacağı anlamına gelmemelidir. Facebook örneğinden gidecek olursak sosyal paylaşım ağlarında gençlerin daha fazla yer aldığı açıkça görülmektedir. Türkiye'de 18–24 yaş grubunun %34'lük oranla ilk sırayı aldığı görülmektedir. Bu istatistik gençlerin sosyal paylaşım ağlarında daha fazla yer aldığı tezini güçlendirmektedir. Aynı istatistiklerin diğer sosyal paylaşım ağları (Twitter, Google+, Myspace… vb.) için de benzer olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Kırık, 2012:1025).

Yöntem ve Bulgular:

Araştırmamızda anket ve gözlem metodu kullanılmıştır. Öğrencilerin okulda öğrendikleri, kitaplarda okudukları ve sözlüklerde yer alan sözcük ve söz kalıpları yerine sosyal medyada öğrendikleri sözcük ve söz kalıplarını tercih edip etmediğinin farkına varmasını amaçlayan 28 sorudan oluşan özgün bir ölçek hazırlanmış ve Lüleburgaz Anadolu Lisesi öğrencilerinin tümüne uygulanmıştır.

Anket sonuçlarını inceleyecek olursak gençler birtakım söz kalıplarını sosyal medya yoluyla öğrendiklerini ve bunları sadece sosyal medya platformu ile sınırlı tutmadıklarını başka iletişim kanallarında da kullandıklarını kabul etmektedirler. Gençler Türkçeyi doğru ve hatasız

[4] Kaynak http://www.socialbakers.com/storage/www/charts/country-tr-age-ratio.png
[5] Kelime sayısı sınırı olması sebebiyle anket soruları makaleye alınmamıştır.

kullanmanın önemine inanmakta ancak sosyal medyada öğrendikleri bu kelimeleri Türkçeye zararlı bulmamaktadır hatta bu kelimeleri kullanmaktan hoşlandıklarını ifade etmektedirler. Gençlerin büyük çoğunluğu, internetteki yazışmalarında yazım kurallarına uymadıklarını, kısaltmalar yaptıklarını, sözcükler yerine emoji kullandıklarını kabul etmişlerdir. Buna rağmen Türkçeyi en kusursuz şekilde kullandıklarına inanmaktadırlar.

Ankete katılan öğrencilerin çoğu genel olarak internetin dile zarar verdiğini düşünmekte ama internet dilini kullanmaktan keyif alıp almadıklarıyla ilgili sorulara ise genellikle olumlu yanıt vermektedir. Bu durum gençlerin sosyal medya yoluyla oluşturdukları bu özel dili Türkçeyi yozlaştırmak olarak görmedikleri aksine hızlı ve etkili iletişimin bir yolu hatta bir ayrıcalık olarak gördüklerini göstermektedir.

Ankete katılan gençlerin yarısından fazlası kendi yaş grubundan olmayan insanlarla internet dilini bilmedikleri için iletişim sorunu yaşamaktadır. Bu durum bu dilin kullanılmasını eğlenceli kılan bir unsurdur ve kullanıcıların kendilerini özel hissetmesini sağlamaktadır. Yetişkinler de benzer sitelere girerek bu argoyu anlamaya başladıklarında bu özel dil cazibesini kaybedecek ve yerini yeni ve başka bir platformda oluşan yeni bir argoya bırakacaktır.

Gençler bu dilin geçici olduğunu bilmekte ve bunları kompozisyon ödevlerinde kullanmamaya dikkat etmekte buna rağmen internetteki yazışmalar sırasında bu dili kullanmakta sakınca görmemektedir. Öte yandan bu sözcük ve söz kalıplarının günlük hayatlarındaki konuşma diline de sıçramış olduğunu henüz fark etmemektedir. Bununla birlikte ankete katılan öğrencilerin yarısından fazlası bu argoyu kullanan birini uyarırsa tepki alacağını belirtmiştir. Bu da gençlerin sosyal ortamda dil konusunda farkındalık kazanmalarını engelleyen bir tutumdur. Sonuç olarak gençler bu argoyu sosyal hayatlarında kullanmaktan keyif almakta ancak bunun bir yozlaşma olup olmadığı konusunda farkındalık kazanmamış durumdadır. Bu doğrultuda farkındalık yaratacak projemize benzer başka çalışmaların da yapılması gerektiği kanısındayız.

Sonuç ve Öneriler:

Dil, duyduklarımızı nasıl algıladığımızı ve sonuç olarak hissettiğimizi belirleyen güçlü bir olgudur. Dil, bizim gerçeklik algımızı değiştirir, çünkü biz dünyayı kelimeler aracılığıyla görürüz. Dil, düşüncenin temelidir ve düşünce duygunun uzantısıdır. Bu yüzden, doğru kelimeleri kullanarak bir insanın bir haber karşısındaki tepkisini önemli ölçüde değiştirebilirsiniz. (Lieberman 2009: 156-157) O halde dilimiz, kimliğimizi tanımlamamız için korunması gereken bir değerdir. Çalışmamızın verileri de gösteriyor ki özellikle kişiliğin oluştuğu genç yaşlarda dilimizin bu kadar hızlı bir değişim geçirmesi dikkat çekicidir.

Teknolojinin günlük hayatımızda önemli bir yer kapladığının farkındayız. Her fırsatta göz gezdirdiğimiz sosyal medya hesaplarımız bize yüzlerce habere anında ulaşma imkânı sunarken; hiçbir denetimden geçmeyen yazılı metinlere maruz kalmamıza da neden olmaktadır. Kişisel bloglar, forumlar, tanınmış kişi sayfaları, sınırsız bir özgürlük ortamında bilgi paylaşma fırsatı tanırken; birtakım kişisel dil kullanımlarının oluşmasına ve yayılmasına da sebep olmaktadır.

Bir zamanlar evin başköşesinde olan televizyonların yerini son yıllarda aile bireylerinin kişisel olarak sahip olduğu akıllı telefonlar, tabletler ya da diz üstü bilgisayarlar almıştır. Özellikle genç yaştaki insanlar televizyon yerine internette ilgili sitelerden kendi seçtikleri

videoları seyretmekte, gazete yerine kendi takip ettikleri blog yazarlarını okumaktadır. Hal böyle olunca hiçbir denetimden geçmeyen sözlü ve yazılı dilsel öğeler gençler arasında hızla yayılmaktadır. Yetişkin ve iyi eğitim almış bir birey, bu bilgi kirliliği içinde doğruyu yanlışı ayırt edebilecek durumdadır ve bu kanallardan edindiği bilgileri kendi akıl süzgecinden geçirebileceği gibi, yeni ve uydurulmuş bir kelimeyi de kolaylıkla diline katmayacak, anlamını bilse bile günlük hayatında bu sözcükleri kullanmayacaktır. Ancak gençler için durum böyle olmayabilir. Bu kelimeleri kullanmanın dili bozduğu bilincine sahip olmayan bir genç birey, internet ortamındaki yazılı metinleri -eskiden kitapların ve gazetelerin olduğu gibi- "basılmış metin" olarak gördüğünden buradaki ifadeleri kabul görmüş olarak algılayabilir ve bunları günlük konuşma dilinde kullanmanın yanlış olduğunu düşünemeyebilir. Basılmış metinler, özellikle kitaplar, konusu ne olursa olsun dilbilgisi olarak saygı duyulan yazılı metinlerdir ve içindeki dilsel öğeler okuyucular tarafından doğru kabul edilir. Sonuç olarak gençlerin okuduğu metinler üzerinde -basılmış olsun ya da olmasın- daha fazla denetim olmalıdır. Gençlerin internet yoluyla oluşturdukları ve yaydıkları bu "gençlik argosu" konusunda bilinçlenmeleri sağlanmalıdır.

2017 yılının "Türk Dili Yılı" olması sebebiyle gençlerimizde millî dil bilincimizin oluşturulması ve yayılması için buna benzer farkındalık çalışmalarının artacağını umuyor, Türk dili yılının tüm gençlerimize ve halkımıza faydalı olmasını diliyoruz.

Kaynakça:

Aksüt, Batur ve Avşar, (9-11 Şubat 2006), Sanalca, Sanal Odalarda (İnternet) İletişim ve Türkçe, Akademik Bilişim Konferansında sunulmuş bildiri, Pamukkale

Üniversitesi, Denizli.

Çakır, H. ve Topçu, H. (2005), Bir iletişim dili olarak İnternet, Erciyes Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Erciyes, 19 (2), 71-96.

Karaağaç, Günay, (2013), Dil Bilimi Terimleri, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara

Kırık, Ali Murat, (2012), Sosyal Medyada Gençlerin Dili Kullanımı ve Yozlaşma Problemi, nternational Symposium on Language and Communication: Research Trends and Challenges (ISLC), İzmir

Lieberman, David J. (2009), Herkese Her İstediginizi Yaptirin, Butik Yayincilik, İstanbul

Merchant, G., (2001), Teenagers in cyberspace: an investigation of language use and

language change in internet chatrooms. Journal of Research in Reading, 24 (3), 293-306

Misçi, S., (2006), Yeni Medya Kullanımının Organizasyon Yapısı Üzerindeki Etkileri, New Media and Interactivity International Conference 2006, 128–137

Obrien, D. G., Moje, E. B. and Stewart, R. A. (2001), Constructions of Literacy, New

Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Öner, T. (2006), Bilişimde Özenli Türkçenin Önemi. Bilişim ve Bilgisayar Mühendisliği Dergisi, 1 (1), İstanbul

Tahiroğlu, Tahir; Yıldırım, Faruk (2006), İnternette Türkçe Kullanımı Sorunları, Türkçenin Çağdaş Sorunları (Haz. Gürer Gülsevin), Gazi Kitabevi, Ankara

Tarcan, A. (2006), Sanal Dünyada Dil Savaşları. Üniversite ve Toplum Dergisi, 6 (1), 1-9.

Taşkın, G. ve Üsküplü, S. (11-13 Şubat 2004). Bilişim Türkçesi. Akademik Bilişim

Konferansında sunulmuş bildiri, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Yaman, Havva ve Erdoğan Yavuz (2007), İnternet Kullanımın Türkçeye Etkileri: Nitel Bir Araştırma, Journal of Language and Linguistic Studies

Vol.3, No.2, 237-249

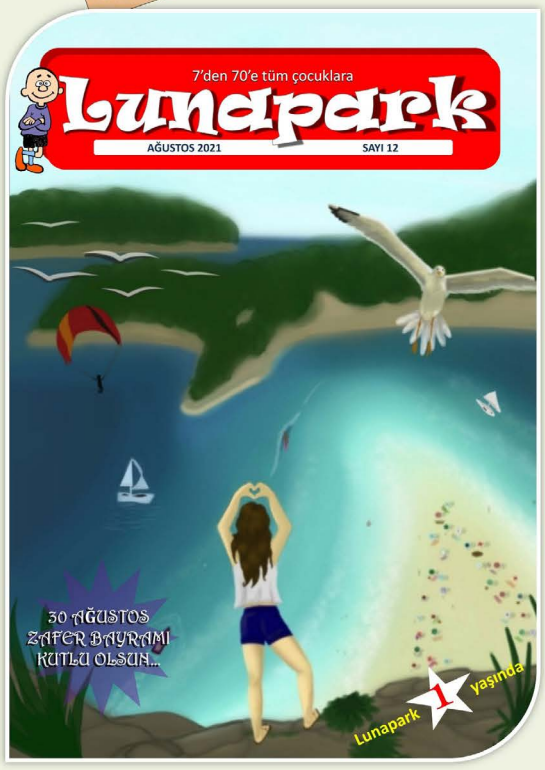

https://lunaparkcocukdergisi.blogspot.com

7'den 70'e Lunapark aylık çocuk dergisi; e-dergi formatıyla, internet mecraları üzerinden çocuklara ve çocuk dergisi sevenlere ulaştırılıyor. 7'den 70'e ibaresine takılmayın, 80 yaşındakiler de okuyabilirler :)

Tamamen gönüllülük çerçevesinde başlayan ve devam eden Lunapark; Benim, senin, onun, hepimizin çocuk dergisi. Takip edip okumanın yanı sıra yazılarıyla, çizimleriyle dergiye omuz vermek isteyen, eli kalem tutan, dudağında çalacak ıslığı olan, çocukları ve çocuk dergilerini seven her arkadaşımıza açık Lunapark'ın sayfaları. Dergide yer almasını istediğiniz çalışmalarınızı, eleştiri ve önerilerinizi: lunaparkeposta@gmail.com adresinden ulaştırabilirsiniz.

Ayrıca, küçük kardeşlerimizin yazı, resim, fotoğraf, şiir ve hikaye türü çalışmalarını da beklediğimizi özellikle belirtelim.

Lunapark, Temmuz ayında yayınlanan 12. sayısı ile, yine baştanbaşa renkli, eğlenceli ve dopdolu. Dergiyi okuduktan sonra sevdiklerinizle paylaşmayı da ihmal etmeyin lütfen.

Sevgiyle kalın, Lunapark'ta kalın...

Lunapark

Atilla Bilgen

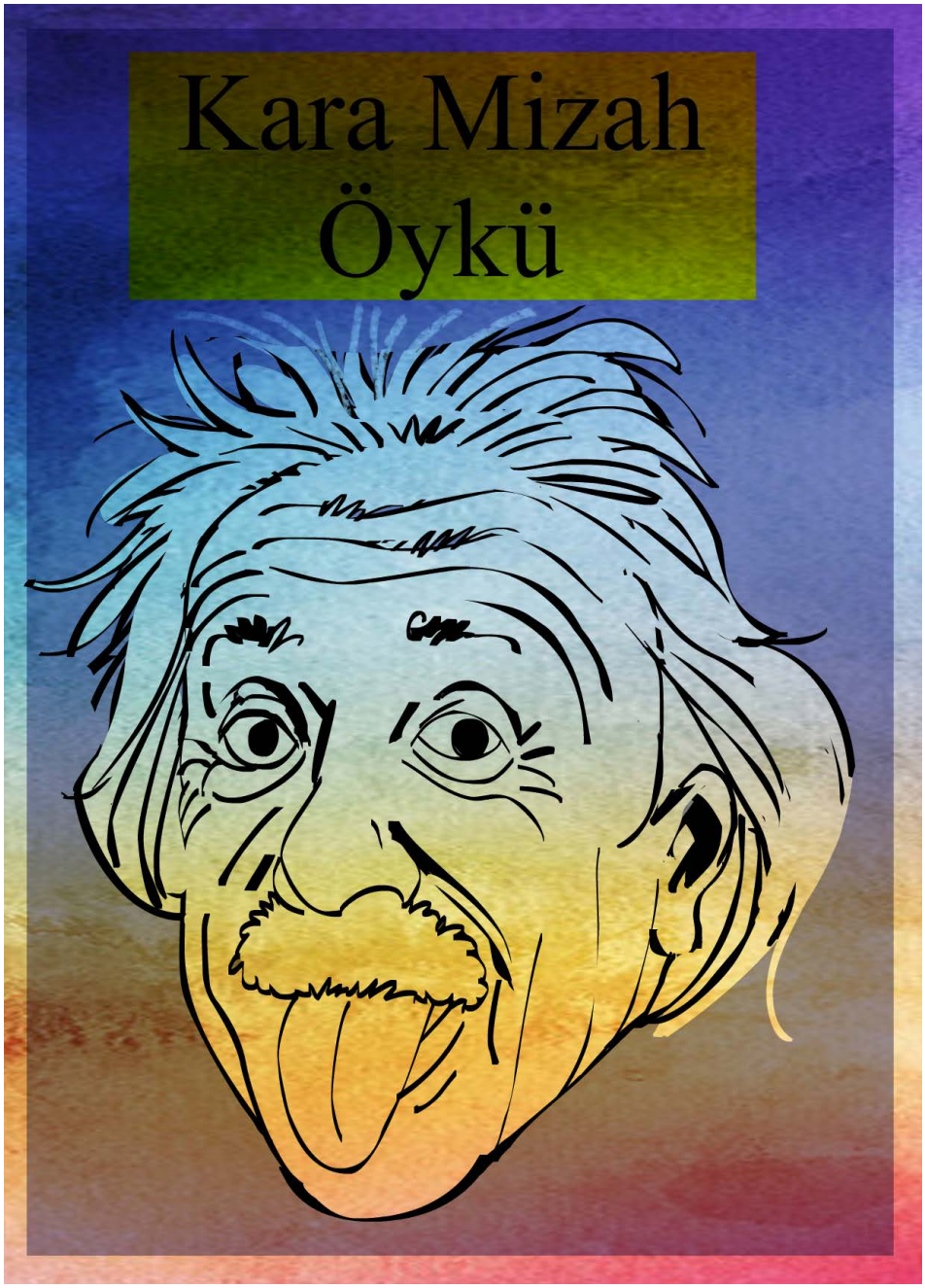

KARANTİNADAN KAFAYI SIYIRAN ADAM!

MAHMUT NEREDE?

Her gün sabahlara kadar televizyon seyrediyor, istediğim saatte uyuyup canım ne zaman isterse o zaman kalkıyordum. Üstelik "Bugün ne giysem?" derdinden kurtulmuş, eşofmanla hayatımı idame ettirir olmuştum.

Garip bir zaman diliminden geçiyorduk. Minicik bir virüs özgürlüğümüzü elimizden almış, sokağa çıkmamızı engellemiş, hepimizi evlere hapsetmişti. İlk günlerde bunu piyangodan çıkmış tatil olarak algılamış ve tembelliğin dibine vurmuştum. Her gün sabahlara kadar televizyon seyrediyor, istediğim saatte uyuyup canım ne zaman isterse o zaman kalkıyordum. Üstelik "Bugün ne giysem?" derdinden

kurtulmuş, eşofmanla hayatımı idame ettirir olmuştum. Takım elbiseli halimin neye benzediğini unuttuğum o günlerde, minimum hareket edip sürekli atıştırdığım halde, kilo da almıyordum! Baskülün üstüne çıkmayı akıl ettiğimde, evde oturmanın metabolizmamı hızlandırmadığını, olayın eşofmanların bol ve esnek olmasından kaynaklandığını, acı bir şekilde öğrenecektim! Bu şoku üzerimden atmaya çalışırken, beklemediğim yerden gelen bir darbeyle yıkıldım. Tembellikten sıkılmıştım! Bu durum doğama aykırı olduğundan, miskinliğimden ödün vermeden eski halime döneceğim günü sabırla bekledim. Ruh halim düzeleceğine giderek daha çok bozulunca, yavaş yavaş yerimden doğrulup "Boş durmaktansa bari toplumsal olayları analiz edeyim!" dedim ve televizyonun karşısına geçtim. Eylemim kesinlikle tembelliğin farklı bir versiyonu değildi! Televizyon seyrediyordum, ancak sadece gündüz kuşağında yayınlanan kadın programlarını! Böylece hangisinin halkımızı daha çok salaklaştırdığını tespit edecek ve bu sayede sosyolojik bir yaraya merhem olacaktım!

Programların içerikleri farklı olmasına farklıydı, ancak hepsinin amacı aynıydı; seyircilerin ruh sağlığıyla oynamak! Yine de onları takdir ediyordum, zira yaptıkları her iş, çıkarttıkları her konuk, beynimizin çalışmasına gerek olmayan bölümlerine hitap ettiğinden bizimle dalga geçtiklerini algılamamız mümkün olmuyordu! Absürtlükte sınır tanımadıklarından çekik gözlüleri Uzak Doğulu ünlü aşçı, ottan kökten anlayanları sağlıklı yaşam uzmanı, kahve falı bakanları kehanet uzmanları, iskambil kâğıdı açmayı bilenleri ise astrolog olarak çağırmakta bir sakınca görmüyorlardı! Konu bakımından tamamen özgürlerdi. Bir gün eltisinin oğluyla ilişkiye giren kadını yayınlarken, ertesi gün uçtuğunu iddia eden üfürükçüyü ekranlara çıkartıyorlardı. Stüdyodaki hava ise çok değişkendi. Kasvetli bir atmosfer altında cinayetlerden, aile dramlarından bahsederlerken sunucu birdenbire "Buraya oturmaya mı geldik. Kurtlarımızı dökme vakti gelmedi mi?" diye soruyor, stüdyoya bir göbek havası yayılıyor ve az evvel gözyaşı döken seyirciler mendillerini çıkarıp piste dalıyorlardı. Müzik bitince hava yine ağırlaşıyor, sunucunun yüzü ciddileşiyor ve yeniden aynı konuya geri dönülüyordu.

Gerilim filmi hastası olduğumdan aralarında en çok Müge Anlı'nın programını beğenmiştim. İhanetten cinayete, tehditten çocuk ticaretine, uyuşturucudan şiddete kadar her konuyu işliyorlardı. Stüdyoda bulunan ve "Burası gerçeklerin mahkemesi!" havasına bürünen seyirciler, mikrofonu ellerine geçirdiklerinde Amerikan mahkemelerindeki jüriler gibi kararlarını açıklıyorlardı: "Bence kesin suçlu!" Kendilerini olaya o denli kaptırmışlardı ki, aksi görüsü savunanlarla tartışıyor, hatta zaman zaman kavga bile ediyorlardı. Kırk gündür üzerinde tartıştıkları "Kayıp çocuk Mahmut!" vakası, seyretmeye başladığım andan itibaren ilgimi çekti, çünkü gerilim ve gizem Stephen King kitaplarının kat kat ötesindeydi! Yayınlanan özet görüntülerden anladığım kadarıyla Mahmut kayıptı! Polisten umudunu kesen babaanne, torununu bulması için Müge Anlı'ya başvurmuş, verdiği ilk ifadede Dilber'den yani gelininden şüphelendiğini söylemişti. Ardından ağlayarak torununu bulduklarında Dilber'e değil kendisine verilmesini istemişti. Gerçi Müge Anlı velayete değil sadece kayıp ve cinayet vakalarına bakıyordu, dolayısıyla torunu babaanneye verme gibi bir yetkisi yoktu. Ama bunun konuyla bir ilgisi yoktu, önemli olan çocuğun sağ salim bulunmasıydı!

Stüdyodaki daimî konuklardan biri Mahmut'un babası Rıza'ydı ve tahminimce aklı biraz kıttı, zira sunucu ona bir soru sorduğunda duvardan ses geliyordu ama Rıza'dan gelmiyordu. Sabırla bekliyor, ardından aynı soruyu tekrar, tekrar soruyor, neden sonra adam derin bir uykudan uyanırmışçasına silkinip "Pardon bir şey mi demiştiniz?" diye yanıt veriyordu. Bu yüzden Rıza'yı suçlamak aklımın ucundan bile geçmedi. Aklımdan bu düşünce geçerken ekranda son dakika yazısı belirdi. "Nedir acaba?" diye yerimden doğrulduğumda Rıza'nın gizli kameraya yakalanmış görüntüleri yayınlandı. Kim olduğunu bilmediğim bir adamla konuşuyordu. "Sıradan bir muhabbet." diye düşünürken, Rıza karşısındakine "Çocuğunu satmanın cezası nedir?" diye sordu. Sırtımı koltuğa dayayıp "Olay çözüldü. Suçlu baba!" diye karar verdiğim esnada, Müge Anlı düşüncemi okumuşçasına komşuların anne hakkında söylediklerini ekrana taşıdı. Meğerse Dilber tek ayak üzerinde kırk yalan söyleyen bir kadınmış. Oğlunun akıbetini soranlara her gün yeni bir hikâye anlatıyormuş. Bir gün çocuğu parkta kaybettiğini

söylerken ertesi gün fikir değiştirip olayın otogarda cereyan ettiğini dile getiriyormuş. Müge Anlı bu konuyu dile getirdiğinde "Ne bileyim anam? Üzüntüden ne dediğimi mi biliyorum?" diye gayet makul bir yanıt verdi. Telefonla stüdyoya bağlanan ismini vermekten kaçınan bir komşusu, Dilber'in Mahmut'u para karşılığında sattığını iddia etti ve stüdyoda tansiyon birden yükseldi. Herkes birbirine çemkirirken hemen durum muhakemesi yaptım. Baba mal gibi adamdı, bırakın satmayı önünden çocuğunu alsalar kolay kolay farkına varmazdı. Bu durumda suçlu kesinlikle Dilber olmalıydı. Ama Müge Anlı yine rahat durmadı ve bu sefer Dilber'in kırk gündür dile getirmediği iddiasını yayınladı: "Çocuğumu babaannesi sattı. Hesabında bulunan kırk bin lira bunun ispatıdır!" Birden tüm gözler ve kamera yaşlı kadına yöneldi.

"Anam bu benim yıllardır yemeyip içmeyip biriktirdiğim kefen param!"

Kefen parası için biraz fazlaydı ama kadının yaşı fazlaydı. Her sene az bir para kenara koysa pekâlâ biriktirebilirdi. İçimden bunları geçirirken kırkıncı bölüm bitti. Ertesi gün heyecanla televizyon karşısına geçtiğimde Müge Anlı gerilimi daha da artıran bir delil sundu: Dilber'in hesabında yirmi bin lira bulunmuş! Üstelik bu para son aylarda yatmış. Yüzünü Dilber'e çevirdi ve kinayeli bir şekilde gülümseyerek "Eee Dilber söyle bakalım nereden buldun bu parayı?" diye sordu.

"Kazıkazan'da! İki kere üst üste on bin lira kazandım."

Birkaç dakika sonra canlı yayına bağlanan ve kendisini T.K.F (Türkiye Kazıkazancılar Federasyonu) Başkanı olarak tanıtan şahıs "Yalan söylüyor! Bir bobinde bir tane on bin vardır." dedi. İçimden "Haydaaa" çekerken stüdyoya "Bir dakika!" diyerek Müteahhit Kemal girdi. Benim haricimde kimse "Kim bu adam?" diye sormadığına göre izleyiciler onu eski bölümlerden tanıyordu. Daha yerine oturmadan "Bugüne kadar sustum ama artık yeter. O parayı Dilber'e ben verdim." dedi ve Dilber ile Rıza'nın arasına oturdu. Adamın kendinden emin ve rahat tavırları yüzünden kimsenin aklına "Neden verdin?" diye sormak gelmedi. Haydi seyirciler sormadı, Rıza neden olaya müdahale edip "Kardeşim karıma niye para verdin?" diye sormadı, anlamadım. Büyük ihtimalle olayı algılayamamıştı. Üstüne üstlük Dilber de anında ifade değiştirip "Heee. O verdi." dedi. Stüdyodaki sessizliği Emine Teyze- alt yazı komşusu olduğunu belirtiyordu, bozdu ve Mahmut'un kaybolduğu gün Dilber'i beyaz bir arabaya binerken gördüğünü söyledi, ardından başını anlamlı şekilde iki kere salladı. "Bindiyse bindi, ne var bunda?" diye düşünürken, ekrana Dilber'in evinde yapılan görüntüler geldi. Kameraman Mahmut'un odasına girdiğinde, ekrana stüdyoda oturan Dilber geldi. Kadın görüntülere bakıp gülüyordu. Kanım donmuştu! Artık enindim; suçlu Dilber'di.

Bu arada stüdyoya sürekli yeni konuklar gelip gidiyordu. Onlardan biri de Sinan'dı, Hurdacı Sinan. Mahmut, güya Sinan'ı çok seviyormuş. Sinan bir gün bisikletiyle giderken Mahmut arkasına takılmış, Sinan bunu görünce dönüp çocuğu eve bırakmış. İçimden "Eeee. Ne var bunda. Adam sorumluluk sahibiymiş." diye geçirirken Sinan'ın ablası yayına bağlandı ve kendince çok önemli açıklamalarda bulundu: "Sinan eskiden esrar kullanıyormuş ama artık bırakmış!"

Bu sefer kendimi tutamayıp yüksek sesle yeni bir "Eeee" çektim. Ama abla başka bir şey söylemeden telefonu kapattı. Ne demek istediğini anlamamanın aptallığıyla ekrana bakarken, alt yazıda "On sekiz yaşında kocasından hamile kalan kadın!" diye betimlenen Kader canlı yayına bağlandı ve Dilber'in Mahmut'u sattığından kesinlikle emin olduğunu iddia etti. Aklımda "Kader kim? On sekiz yaşında hamile kalmasının konuyla ilgisi ne? Yoksa Mahmut Kader'in oğlu mu?" diye deli düşünceler geçerken program bitti.

Ertesi gün komşular ellerinde kanıt olmamasına karşın yeni bir iddiayla ortalığı karıştırdılar. Güya Mahmut, annesini başka bir adamla yatarken görmüş. Adam bunu fark edince Mahmut'u kaptığı gibi sırra kadem başmış! Ama adamın kim olduğunu bilmiyorlarmış. Bu konu Dilbere sorulunca "Yalan söylüyor kocakarılar. Elime bugüne dek kocamın elinden başka el değmedi." dedi. Değdi değmedi diye tartışırlarken süre doldu ve devamı haftaya kaldı.

Sonunu merak ettiğimden hemen durum muhakemesi yaptım. Çoğunluk Mahmut'un satıldığını, azınlık ise kaçırıldığını iddia ediyordu. Bu durumda satılmış olmalıydı, zira çoğunluk öyle diyordu! Gerçi kefen parası için kırk bin lira fazla bir paraydı.

Bu durumda babaanne satmış, ardından şüphe çekmemek için Müge Anlı'ya başvurmuş olabilirdi. Ama babayı da göz ardı etmemek lazımdı. Zira Mahmut'u sık sık dövüyormuş. Bu durumda çocuk dayaktan yılıp evden kaçabilirdi. Ancak Kader telefonu kapatmadan önce Dilber hakkında çok önemli bir açıklamada bulunmuştu: "Dilber para karşılığı insanlarla beraber oluyordu!" Müteahhit Kemal parayı ne için verdiği belli olmuştu. Ancak bu durumda Dilber'in tek suçu orospu olmaktı! Düşündükçe bir sonuca varamıyor, varamayınca da sinirleniyordum, oysa cinayet romanlarını okurken daha yarısında katili bulurdum. Gelecek haftayı beklemekten başka çarem kalmamıştı.

Adım tembele çıksa da özde prensipli bir adamdım! Aklıma bir şey koydum mu hedefime ulaşana kadar peşini bırakmazdım. İşte bu yüzden Müge Anlı'nın gün içinde yayını bitince, yan gelip yatacağıma, araştırmalarıma devam etmek amacıyla kanal değiştiriyor ve faili meçhul dosyaların karanlık yüzünü aydınlatan, kayıpları bulan, ayrı kalanları kavuşturan, cinayetlerin ardındaki sır perdelerini açığa çıkartan Serap Paköz ile Gerçeğin Peşinde 'ye geçiyordum. İzlemeye başladığım ilk gün, polisten jandarmadan umudunu kesmiş bir teyze, kızını bulması için Serap Paköz'e başvurdu. Söylediğine göre kızı dört aydır kayıpmış ve son olarak kocasıyla birlikteyken görüldüğünden damadından şüpheleniyormuş. Zaten sürekli olarak kızını ve çocukları dövermiş. Derin bir nefes almasının ardından çıtayı biraz daha yükseltti: "Bu gavat para karşılığında kızımı satıyordu!

Stüdyodaki konuklardan "Yaaaaa" nidaları yükselirken teyze hüngür hüngür ağlıyordu.

"Bakın burası çok önemli! Konuklarımızın daha iyi anlayabilmesi için olayı bir kez daha anlatır mısınız?"

"Kızımı satıyordu!"

"Bunu duyduğunuzda üzüldünüz mü?"

"Yaşadıklarını tekrar tekrar gündeme getirmenin anlamı ne? Gördüğün gibi kadıncağız ağlıyor, demek ki üzülüyor. Tatmin olmanız için illaki canlı yayında fenalaşıp, yerlere mi düşmesi lazım." diye kendi kendime söylenirken, teyze başını salladı ve program bitti.

Ertesi gün aynı saatte ekranın başına geçtim ve merakla ikinci bölümü izledim. Gelen konukların söyledikleriyle heyecan ve gizem alabildiğine arttı. Meğerse teyzenin kızı uyuşturucu bağımlısıymış, üstüne üstlük araba hırsızlığından fuhuşa kadar karışmadığı suç yokmuş. Teyze, fuhuş (bu da damadının suçuydu) haricindeki tüm iddiaları yalanladı. Bu arada teyzenin uyuşturucu bağımlısı bir kızı daha olduğu ortaya çıktı. Teyze "Olmadığını söylemedim ki?" dedi ve damadını suçlamaya devam etti. "Damadı neden yayına bağlamıyorlar?" diye düşünürken ikinci gün sona erdi.

Üçüncü gün aranan damat nihayet ortaya çıktı ve teyzenin kızıyla çoktan boşandığını, o günden beri eski karısının annesinde kaldığını, arada evden kaçıp uyuşturucu ortamlarına gittiğinden bahsetti. Duyduklarım karşısında gözlerim fal taşı gibi açılmıştı. Ne düşüneceğimi bilmez halde ekrana bakarken damat "Bağımlılığından yaka silkmiştim. İnanır mısınız Serap Hanım çocuğunun yanında bile krize girdiği oluyordu. Sonunda dayanamayıp evden kovdum. O günden beri de görmedim. Dedi.

Artık dayanamıyordum. Oturduğum yerde "Neler oluyor teyze?" diye mırıldanırken ortaya yeni iddialar atıldı. Bir şey kaçırmamak için sesimi kesip dikkatimi televizyona verdim. Komşusunun anlattıklarını duyunca resmen ürperdim.

"Yeminle söylüyorum bu kadın yalancı! Kızı kaybolmadı. Kendisi jandarma zoruyla evinden attı. Aha da bu gözler olaya birebir şahit."

Kafayı sıyırmanın eşiğine gelmiştim. O sinirle "Allah'ım sana geliyorum!" diye haykırırken teyze yaşından beklenilmeyecek bir çeviklikle yerinden ok gibi fırlayıp stüdyoyu terk etti. Bu sırada ekranın alt kısmında geçen yazı az sonra başlayacak konuyu yazıyordu: "Kardeşinin babasıyla kaçan kız canlı yayında!!"

"Haydi ülen! Bu kadarı da olmaz!" diye düşünürken ikinci alt yazı olayı açığa kavuşturdu. Kız meğerse annesinin imam nikahlı üvey babasıyla kaçmış!

Akıl sağlığımı korumak amacıyla hızla kanal değiştirip Seda Saya'nın sunduğu Gelinim Mutfakta adlı programa sığındım. Formatı son derece basitti. Dört gelin aynı yemeği yapıyor, kaynanaları da bunları tadıp puan veriyor, sonra da tabaklar ters çevrilip hangi yemeğin hangi geline ait olduğu öğreniliyordu. Günün birincisi çeyrek altın alırken haftanın birincisi beş bilezik kazanıyor, sonuncu ise eleniyordu. Alt tarafı bir yemek yarışmasıydı, dolayısıyla burada ne kavga dövüş olurdu ne de gözyaşı. Üstelik müziği beni benden almıştı: "Gelinim mutfakta,

gelinim mutfakta, yemeği tabakta, tadı damakta, gelinim mutfakta!" Sonunda dişime göre bir program bulmuştum. Gerilmeden izleyip, rahatça notlar alıp araştırmamı tamamlayacak ve sosyolojik açıdan halkıma faydalı olacaktım!

Yanılmışım! Cinayeti, ihaneti soruşturan yayınlarda bile bu kadar kargaşa, bağırma çağırma yoktu. Program resmen kaostan besleniyordu ve bence adı Gerilim Mutfakta olmalıydı! Ama yönetmen işini gerçekten iyi biliyordu! Ne kadar cazgır kadın varsa hepsi özenle toplamış ve yarışmacı yapmıştı. Şimdi bu eli maşalı kadınlar alt tarafı bir çeyrek altın kazanmak için birbirleriyle topyekûn savaşa girişmişlerdi. Yemek yaparlarken bile susmuyorlardı. Pilavın dibi tutmasın diye tencereyi karıştırırken, bir yandan da diğerlerine çemkiriyordu, hem de karşı mahalleden duyulacak kadar yüksek sesle.

"Bana bak Elif, söyle kaynana benimle uğraşmasın!"

"Ayyy sen kimsin ki kaynanam seninle uğraşsın..."

Kaynanalar da boş durmuyor, arka planda sürekli gelinlerini çekiştiriyorlardı, ama asıl kıyamet gelininin yemeğini tespit edemeyip başkasının tabağına beş puan verince kopuyordu.

"Şaşırdım mı? Hayır. Neden mi? Çünkü gerçek karakteri bu! Yüzünüze güler arkanızdan her türlü dolabı çevirir. Biz şimdi kocamla yeni evlendiğimizde "Ay şimdi siz perişan olursunuz. Ayrı ev tutacağınıza gelin yanımda oturun." dedi. Aklınca bize iyilik yapıyordu, ama aslında yanına taşınıp ona muhtaç kalmamızı istiyordu. Nereden mi biliyorum? Çünkü bize ev alacak parası vardı. Ama gördüğünüz gibi almadı. Şimdi anlatacaklarıma inanmayacaksınız. Düğün günü kuaföre gittiğimizde yalnız kendi saçının parasını verdi. Bunu görünce ben tabi şok! Anne ne yapıyorsun?" diye sordum. "Heyecandan unutmuşum." diyor. Sen gel de onu külahıma anlat! Allah beni kayınvalideme hediye olarak yolladı ama bundan haberi yok! Neden? Çünkü aklı kıt!"

Programcılar tabi bu kaydı anında kaynanaya gösteriyorlardı ve o da açıyordu ağzını: "Hediyeymiş! Haydi oradan. Asıl hediye benim! Ama öyle veya böyle öğrenecek.!"

Tam aksi olup da hedefi on ikiden vurup gelinine tam puan verince, kaynana birden dünya tatlısı oluyordu! Ne var ki bu sefer de diğer gelinler boş durmayıp ikisi hakkında konuşuyorlardı.

Çiğdem'in kaynanasından beş puan aldığını duyan Elif "Yaptığı yemek iyi olsa helali hoş olsun derim. Ama kötü. Hem de öyle böyle değil bayağı kötü. Kaynanası bunu bilmiyor mu? Elbette biliyor, ama kadın gelininden korkuyor!"

Anladığım kadarıyla program kaynanaların gelinlerini, gelinlerin birbirini ezmesi ve en çok ezilen gelinin atılması gibi basit bir mantık üzerine kurulmuştu. Durum böyle olunca ortam sürekli elektrikliydi ve elektrik o denli fazlaydı ki, mutfaktaki metallerden önce gelin ve kaynanalar elektriği iletiyorlardı!

Annesi ve karısı bu programa katılan erkeklerin halini düşünemiyordum. Eşlerini boşasalar, annelerini annelikten reddetseler onları kesinlikle suçlamazdım.

Son bir gayretle kumandaya basıp kanalı değiştirdim. Karşımda Derya Baykal'ı görünce rahat bir nefes aldım, üstelik programının adı da tam benlikti: Derya Baykal'la Gülümse! Hemen gülümsedim, zira sağlıktan modaya, el işinden ev işine, ev ekonomisinden yemek yapımına kadar çeşitli konularda pratik öneriler veren bir içeriğe sahipti, dolayısıyla gerilmeden rahatça izlenirdi. Ne var ki seyrettikçe evdeki her nesneyi potansiyel takı malzemesi olarak görmeye, mutfağa baktıkça ıspanaklı fondü gibi saçma yemekler yapmayı hayal etmeye başladım.

Gündüz yayınlanan kadın programlarının seyretmeye başladığım beşinci gün, oturduğum koltukta kendi kendime konuştuğumu, güldüğümü, ayağa kalkıp göbek attığımı, arada el kol hareketleri çektiğimi gören eşim panikle yanıma geldi, kumandayı elimden alıp televizyonu kapattı ve "Ne biçim adamsın? Erkek dediğin maç seyreder." dedi.

Amacımın sosyolojide devrim yapmak olduğunu bilmediğinden böyle konuşuyordu, yine de itiraz etmedim, zira aklımı oynatmama ramak kala beni kurtarmıştı. Zaten seyrettiklerimden anladığım tek şey, hiçbir şey anlamadığım olmuştu!

DEVAM EDECEK...

ÇİZGİ ROMANLI BULMACA ÇÖZÜMÜ

Hazırlayan: elvan adıgüzel

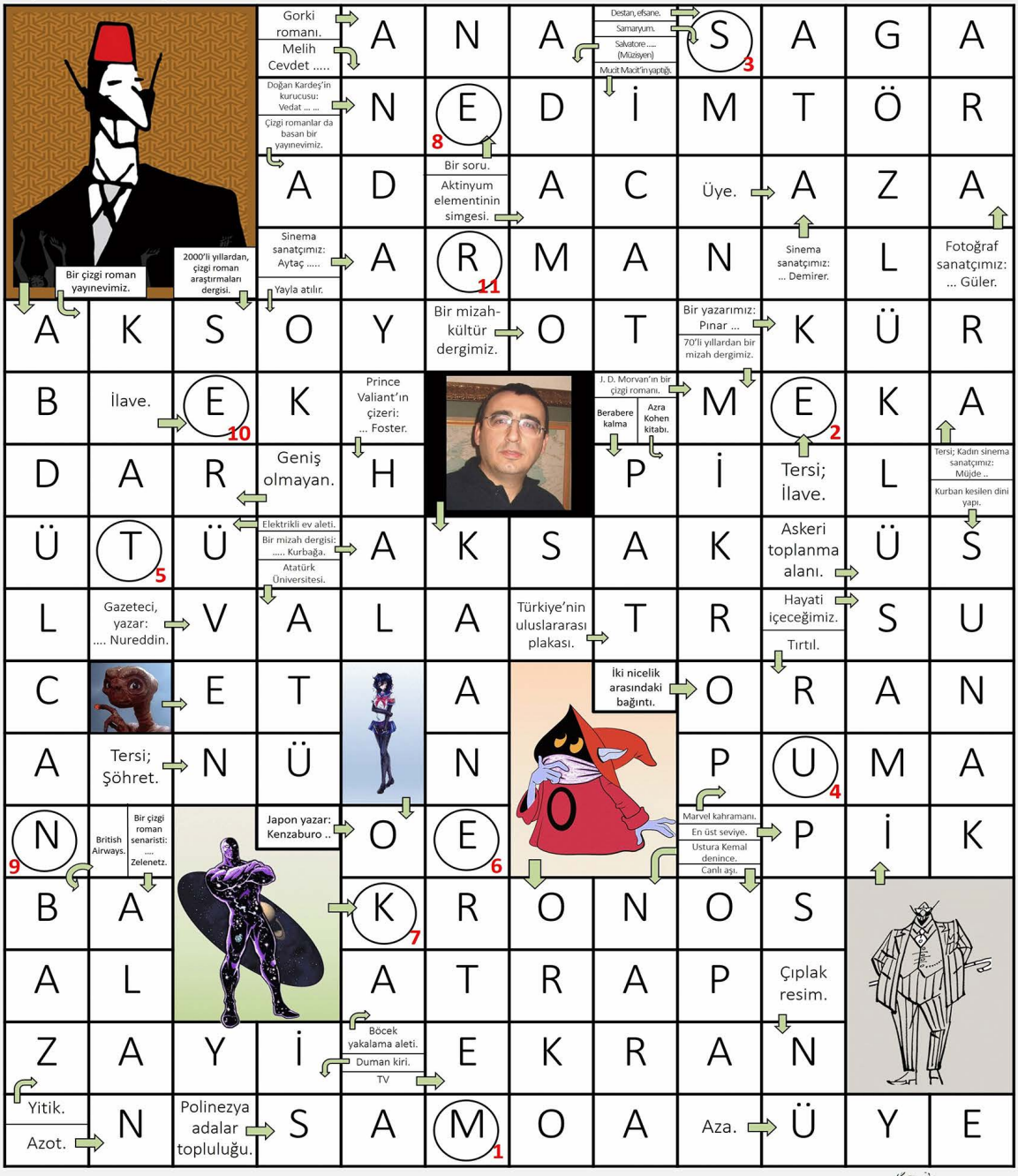

MESUT EKENER

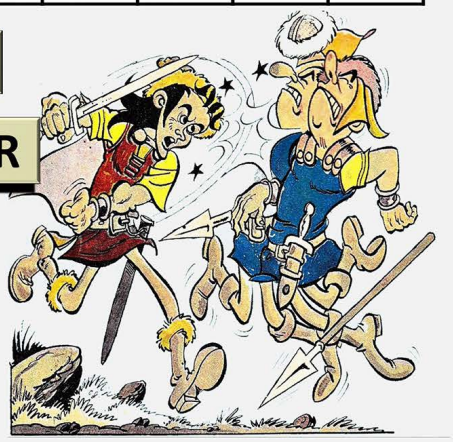

Pinup...
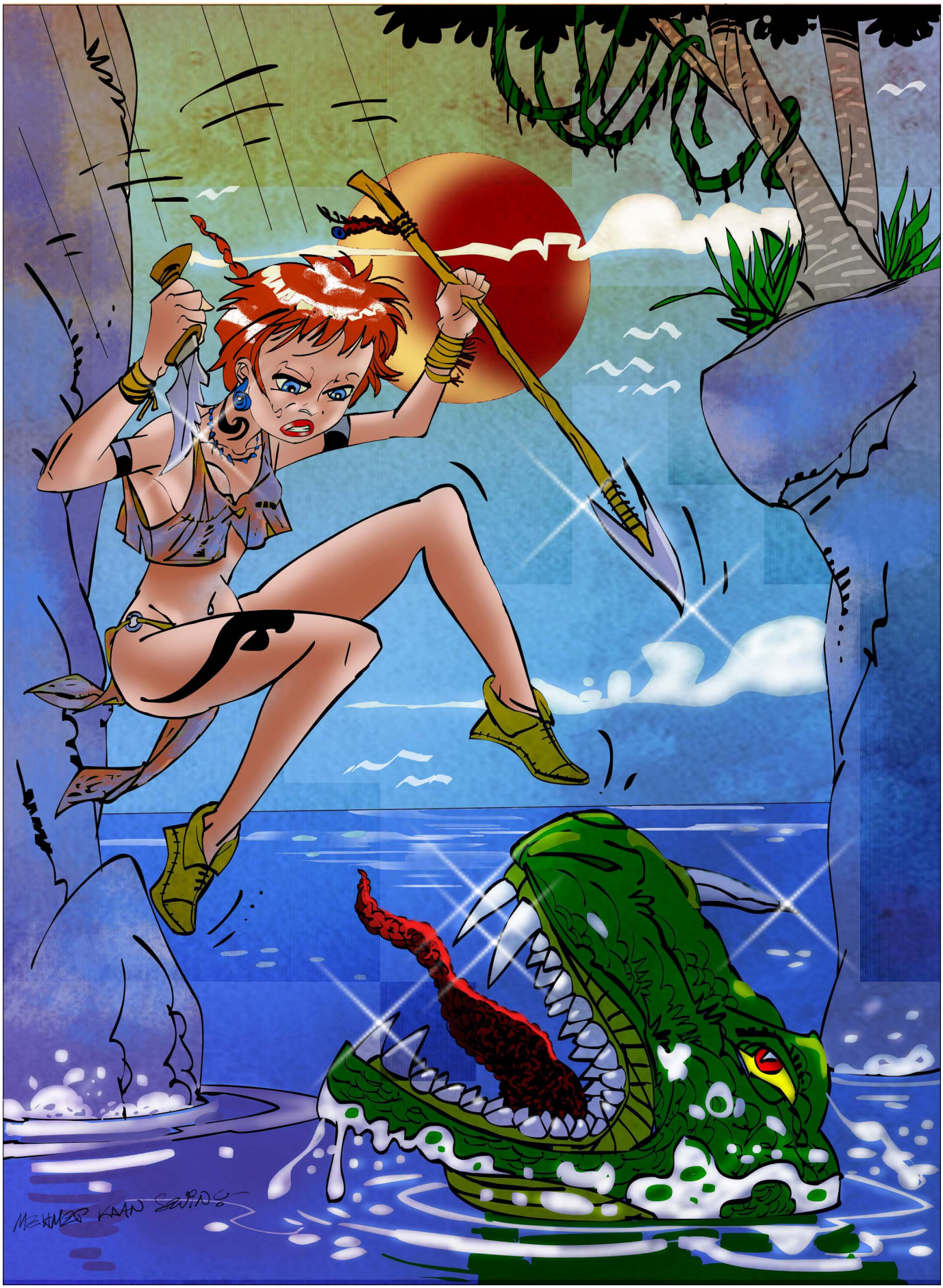
İllüstrasyon- Mehmet Kaan Sevinç